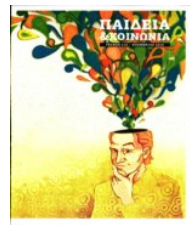

Περιεχόμενα

1. ΑΥΓΗ ΠΑΙΔΙΑ Κ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΑΥΓΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 01/11 /2016 σελ. 10
2. ΑΥΓΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Κ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΑΥΓΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ 01/11 /2016 σελ. 1-9,11,12

ΑΦΙΕΡΩΜΑ CELESTIN FREINET

Ένα χρόνο μετά

Ο Celestin Freinet, ο δάσκαλος κομμουνιστής του μεσοπόλεμου, με τ' όνομά του να ξεπερνά τα σύνορα της Γαλλίας, είναι ο τιμώμενος αυτού του μικρού αφιερώματος στο «Παιδεία και Κοινωνία». Πιο πολλά όλοι / όλες θα έχουμε την ευκαιρία να ακούσουμε στο Γαλλικό Ινστιτούτο στις 1 - 3 Δεκεμβρίου από το «Σκασιαρχείο». Αγαπημένος του Τζάνου Τσαγγιά, του Χάρη Πάτση, της Αναστασίας Βαφέα, της Μίκας Φατούρου, η οποία τον συνδύαζε με τον Μίλτο Κοντουρά, των παιδαγωγικών ομάδων και των κινημάτων, γνωρίζει τώρα ξανά μια άνθιση στη χώρα μας με το «Δίκτυο Συνεργατικών Σχολείων Freinet». Η ταινία της ζωής του «Το Σκασιαρχείο» παίζεται στη Γαλλία το 1972 και στη χώρα μας το 2010, μέσα από το ελπιδοφόρο έργο του «Νεανικού Πλάνου». Η κρίση, με το τέλος και την οριστική ήττα του εκσυγχρονισμού, έχει την αντίστοιχία της και στις εκπαιδευτικές αναζητήσεις. Ο στόχος είναι για το **σχολείο** της κοινότητας, το **σχολείο** της γειτονιάς και τα δίκτυα που θα στηρίξουν τις αναδυόμενες υποκειμενικότητες, των παιδιών και των ενηλίκων. Το τυπογραφείο, η αλληλογραφία, οι ταινίες από τα παιδιά, η φιλοσοφία των παιδιών, τα ποδήλατα, το συμβούλιο τάξης, οι αφίσες, η βιβλιοθήκη τάξης, τα όξι έτοιμα αναγνωστικά, η συνεργατική τάξη, το τρίπτυχο τάξη - αυλή - κοινότητα, η αφή, η κίνηση, η αρχιτεκτονική, να μερικά υλικά αυτής της νέας παιδαγωγικής πρότασης. Να τα λόγια του Celestin Freinet για το έτοιμο βιβλίο από το 1932: «Πόση χαρά νιώθει το μικρό νήπιο, όταν για πρώτη φορά του δοθεί αυτό το πρώτο βιβλίο που του φαίνεται πως είναι αρχικό σκαλοπάτι για τη μυστηριώδη απόκτηση

της γνώσης! Το διατρέχει αχόρταγα και πέρα ως πέρα! Κοιτάζει όσο μπορεί καλύτερα - πολλές φορές και παρά την απαγόρευση του δασκάλου... τις χρωματιστές και άλλες ζωγραφιές που περιέχει. Σε λίγες μέρες το βιβλίο αυτό δεν κρατάει για κανένα μυστικό για το παιδί, δεν έχει καμιά επιθυμία να το γνωρίσει πιότερο, ούτε καν εκείνα τα ιερογλυφικά μαύρα σημάδια που είναι πάνω στο άσπρο του χαρτί - τα γράμματα. Κι ύστερα από κάμποσε ακόμη μέρες, το Αλφαβητάριο αυτό, καταξέσκισμένο και κολοβωμένο από καμπούσα φύλλα, καταλερωμένο γιατί πολλές φορές τοποθετήθηκε πάνω στην τραπεζαρία ή στην κουζίνα, λησμονημένο κάποτε επί ολόκληρη μέρα σε κάποια πέτρα του δρόμου που πάει από το σπίτι στο **σχολείο**, πολύ γρήγορα θα γίνει 'αγνώριστο' κυριολεκτικά, μια 'φυλλάδα' χωρίς χρώματα, χωρίς ζωή και ενδιαφέρον, τόσο που φτάνει μόνο για το 'καθημερινό' μάθημα. Το ενδιαφέρον του παιδιού γι' αυτό το ευχάριστο εναρκτήριο δώρο βάσταξε όσο βαστά η φωτιά ενός άκρου που το **σχολείο** ποτέ ίσως δεν θα μπορεί να την ξαναβρεί». Σε μια εποχή που γνώρισαν άνθιση τα έτοιμα αναγνωστικά, στο μεσοπόλεμο αλλά και στα χρόνια της κρίσης, σε μια εποχή που το ψηφιακό βιβλίο μεγαλώνει την φτώχεια μας μέσα στα **σχολεία**, το να μιλούμε για (μιαρά) βιβλία, αναγνωστικά κι εφημερίδες των παιδιών ή κλασέρ διαφοροποιημένων παιδαγωγικών, όπως και για εκτυπωτή μέσα στην τάξη, είναι ένα αίτημα των δικαιωμάτων του παιδιού (άρθρα 12 - 17), μέρες των δικαιωμάτων κάθε χρόνο που είναι! Ένα μικρό λοιπόν αφιέρωμα γι' αυτά!

ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

ΤΡΙΗΜΕΡΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΤΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟ CELESTIN FREINET ΓΙΑ ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

«Τα κινήματα Freinet ανά τον κόσμο: διασταυρούμενες ματιές»

1-3 Δεκεμβρίου 2016 • Αμφιθέατρο Theo Angelopoulos - Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος

Το Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος και η παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα **σχολείο** της κοινότητας» συνδιοργανώνουν τριήμερο αφιέρωμα στον μεγάλο μεταρρυθμιστή της εκπαίδευσης, Célestin Freinet, με αφορμή τα 50 χρόνια από το θάνατό του. Μια ευκαιρία για να γνωρίσουμε καλύτερα την παιδαγωγική Freinet που υποστηρίζει ένα **σχολείο** ελεύθερο, ανοικτό και δημοκρατικό, καθώς και τα κινήματα Freinet ανά τον κόσμο. Μία ημέρα, μάλιστα, θα είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένη στα δικαιώματα του παιδιού στην παιδαγωγική Freinet. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

01.12.2016

Το κίνημα Freinet από το χθες στο σήμερα

17.00- 18.00 Προβολή του ντοκιμαντέρ «Το Κίνημα Freinet» (Le mouvement Freinet) του Henri Portier (με ελληνικούς υπότιτλους).

18.00- 19.00 Κοινωνική και χειραφετική διάσταση της παιδαγωγικής Φρενέ

- «Ο Φρενέ και η κριτική παιδαγωγική. Εργαλεία για την κοινωνικοποίηση και την πολιτική χειραφέτηση του μαθητή»
- Ομιλήτριες: Δέσποινα Καρακατσάνη, Παυλίνα Νικολοπούλου, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου. Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

- «Τζάνος Τσαγγιάς: ένας πρωτοπόρος Έλληνας δάσκαλος, συνεργάτης του Σ. Φρενέ»

- Ομιλήτρια: Παρασκευή Αλεξάνδρου, εκπαιδευτικός
- «Πρόσληψη της Παιδαγωγικής Φρενέ στην Ελλάδα»

Ομιλήτης: Χαράλαμπος Μπαλτάς, εκπαιδευτικός

19.00- 20.00 Αξιοποιώντας την παιδαγωγική Φρενέ στο σύγχρονο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο

- «Φρενέ στο ελληνικό Πανεπιστήμιο. Πλαίσιο και στόχοι προσέγγισης της παιδαγωγικής Φρενέ στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών»

Ομιλήτες-τριες: Βασίλης Τσάφος, Αλεξάνδρα Ανδρούσου, Μαρία Σφυρόρα, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην προ-σχολική ηλικία (ΤΕΑΠΗ) Πανεπιστήμιο Αθηνών

02.12.2016

Η παιδαγωγική Freinet ανά τον κόσμο. Εμπειρίες και προοπτικές

17.00- 18.00 «Κινήματα Φρενέ στον κόσμο και στην Ελλάδα»

Ομιλήτης: Ολιβιέ Φρανκόμ (με μετάφραση για το κοινό)

18.00- 21.00 «Εμπειρίες - εφαρμογές της παιδαγωγικής Φρενέ στο ελληνικό δημόσιο **σχολείο**. Προοπτικές.»

- Παρουσίαση τεχνικών: Τι νέα, Συμβούλια μαθητών, Σχολική εφημερίδα, Μικρά βιβλία, Υπαίθριο **σχολείο**, Διαδρομές στην πόλη, Κινηματογράφος. Προσμοίωση με μαθητές.

Ομιλήτες-τριες: Κατερίνα Πασούρη, Στέλλα Μπαδικιάν, Μπόμπης Μπαλτάς, Σοφία Λάχλου, Νίκη Κοκκινολιτή, Νατάσσα Δίπλα, Χρήστος Στεφάνου (εκπαιδευτικοί)

03.12.2016

Τα δικαιώματα του παιδιού στην παιδαγωγική Freinet. Για ένα **σχολείο** ανοικτό στα παιδιά του κόσμου

9.00- 9.30 «Τα δικαιώματα του παιδιού στον Φρενέ»

Ομιλήτης: Χάρης Παπαδόπουλος, Σχολικός σύμβουλος Δημοτικών εκπαίδευσης

9.30-10.00 «Η παιδική τέχνη στην παιδαγωγική Φρενέ»

Ομιλήτρια: Ειρήνη Γιαννημάρα, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών Αθηνών

10.00-10.30 «Αντιπολεμική και αντιρατσιστική διάσταση της παιδαγωγικής Φρενέ και η διαχρονικότητά της»

Ομιλήτης: Χρήστος Τουρτούρας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δη-

μοτικών Εκπαίδευσης. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

10.30-12.00 Συνέλευση. Παρουσίαση σωματείου «Παιδαγωγική ομάδα Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα **σχολείο** της κοινότητας». Συζήτηση και έγγραφη μελών.

Διάλειμμα

13.00-15.00 Αλληλεπιδραστική θεατρική παράσταση από το Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην Εκπαίδευση

«Η πολύχρωμη μετανάστευση της πεταλούδας» - μια παράσταση θεάτρου φόρουμ - θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα για την αλληλεγγύη, την αποδοχή του «άλλου» και την αντιμετώπιση της ξενοφοβίας από το Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην Εκπαίδευση στο πλαίσιο του προγράμματος «κι αν ήσουν εσύ».

«Η πολύχρωμη μετανάστευση της πεταλούδας»

Περιγραφή εδώ: <http://www.theatroedu.gr/el-gr/προγράμματα/πολύχρωμημετανάστευσητηςπεταλούδας.aspx>

Έκθεση έργων μαθητών

Κατά τη διάρκεια του αφιερώματος θα λειτουργεί έκθεση με έργα μαθητών από ελληνικές και ξένες τάξεις που εφαρμόζουν την παιδαγωγική Freinet. Τα έργα θα εκτεθούν με τη μορφή poster στο χώρο των εκδηλώσεων.

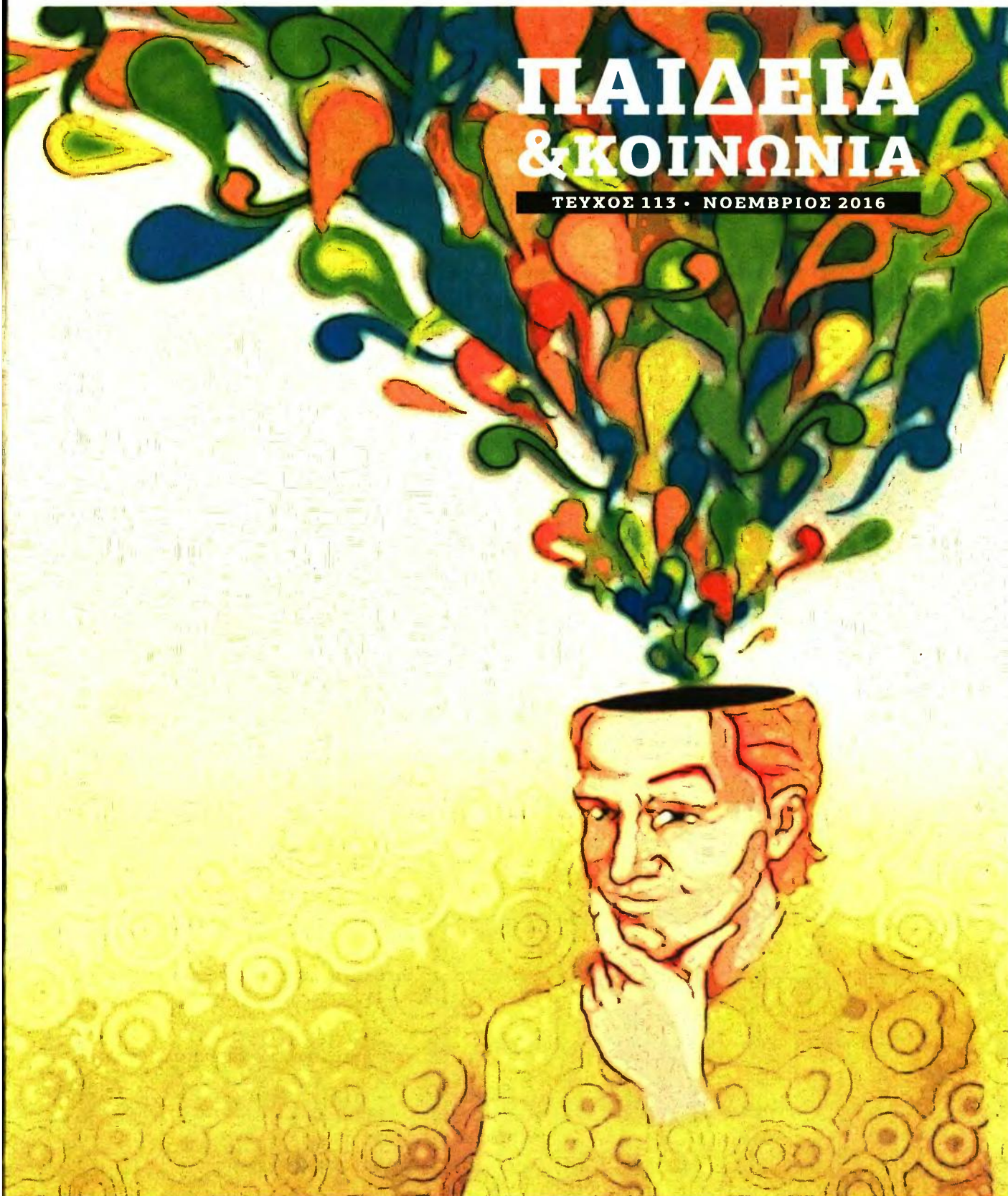
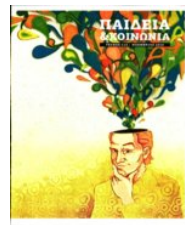
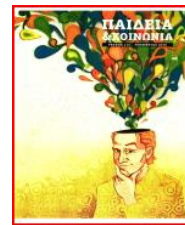
Θα δοθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης. Για κάθε πληροφορία και φόρμες συμμετοχής δείτε επίσης στο <https://skasiarxelo.wordpress.com/>

2. ΑΥΓΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Κ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέσο: ΑΥΓΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 01/11/2016 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 27/11/2016

Σελίδα: 1

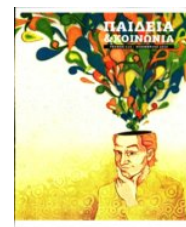

2. ΑΥΓΗ ΠΑΙΔΕΙΑ Κ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μέσο: ΑΥΓΗ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 01/11/2016 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 27/11/2016

Σελίδα: 2

ΟΞΥΤΟΝΑ

ΠΑΙΔΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Περιοδική έκδοση της «Αυγής»

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2016

Κυκλοφορεί μαζί
με την «Κυριακάτικη Αυγή»

Συντακτική Ομάδα:

Χρύσα Βαϊνανίδη,
Μπάμπης Μπαλτάς,
Χρήστος Πιλάλης,
Κωνσταντίνα Ρηγοπούλου,

Αλκης Ρήγος,
Γιώργος Τσιρίδης,
Πάυλος Χαραμής

Επικοινωνία:

paideia.koinwnia@gmail.com

facebook:

Παιδεία και Κοινωνία

Επιμέλεια:

L• Press, τηλ. 210 82.28.258

Ιδιοκτησία:

«Η ΑΥΓΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Α.Ε.»

Διεύθυνση: Αγ. Κωνσταντίνου 12,

Τηλ. 210 52.31.831

Fax: 210 52.31.822

3 ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

4 ΟΞΥΤΟΝΑ

20 ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

23 ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ

5 ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ: ΕΝΑ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟ ΒΙΩΜΑ ΜΕΤΑ 43 ΧΡΟΝΙΑ...
ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

6 ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΣΤΑ **ΣΧΟΛΕΙΑ** ΜΑΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΑΒΙΤΣΙΔΗΣ

7 ΤΟ **ΣΧΟΛΕΙΟ** ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

8 ΓΙΑ ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΟΥΓΕΛΕΚΑΣ

9 ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ **ΛΥΚΕΙΟ** ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗΣ
ΠΑΥΛΟΣ ΧΑΡΑΜΗΣ

16 ΠΟΙΟΣ ΦΟΒΑΤΑΙ;
ΜΑΡΙΑ ΚΑΖΑΝΤΗ

17 ΔΗΜΟΤΙΚΟ **ΣΧΟΛΕΙΟ** ΠΑΙΔΟΠΟΛΗΣ «ΚΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ»:
ΕΚΕΙ ΠΟΥ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕ ΤΗ ΖΩΗ
ΧΑΡΙΣΗ ΑΝΤΩΝΙΑ

21 ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΙΣ ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ 2016:
ΘΕΑΤΡΟ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ: CELESTIN FREINET

10 ΕΝΑ ΧΡΟΝΟ ΜΕΤΑ
ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

11 ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΤΕΧΝΙΚΕΣ FREINET
ΚΑΙ Η ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ
ΜΠΑΜΠΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

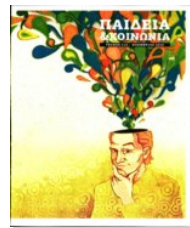
13 Η ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ - ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ
DENIS MORIN

14 ΤΟ **ΣΧΟΛΕΙΟ** ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ FREINET
ΕΤΕΛΛΑ ΜΠΑΔΙΚΙΑΝ

15 ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ FREINET
ΣΟΦΙΑ ΛΑΧΛΑΟΥ

ΝΕΟΛΑΙΑ

19 ΓΙΑ ΕΝΑ **ΣΧΟΛΕΙΟ** ΠΟΥ ΘΑ ΜΑΣ ΧΩΡΑΕΙ ΟΛΟΥΣ
ΚΡΙΣΤΙΝΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ

Νέες πραγματικότητες - Νέα καθήκοντα

Αντικείμενο κριτικού σχολιασμού του κύριου άρθρου της Σύνταξης, δεν είναι οι αλλαγές των προσώπων που αποτελούν την εκάστοτε Πολιτική Ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, αλλά οι πράξεις τους. Πολύ περισσότερο που και η τρίτη αλλαγή της σύνθεσης αυτής της ηγεσίας, από την ανάληψη των καθηκόντων της Κυβέρνησης της Αριστεράς, περιλαμβάνει όπως και οι προηγούμενες φίλους και συντρόφους χρόνων.

Διατηρώντας απόσταση από τα όσα διαδραματίζονται και εκπέμπονται από το Υπουργείο, στόχος μας είναι η κριτική – θετική για αρνητική – των πολιτικών που εκπορεύονται από αυτό, με βάση πάντα τα αξιακά προτάγματα και τις επεξεργασίες του χώρου της ανανεωτικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς. Μέσα από αυτό το πρίσμα θα αντιμετωπίσουμε και την νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου.

Δεν μπορούμε όμως να μην παρατηρήσουμε ότι η τελευταία αλλαγή αποτέλεσε μια ήττα. Ήττα ιδεολογικό-πολιτική σε έναν τομέα με ιδιαίτερη συμβολική σημασία για την Αριστερά. Το βάρος αντιστροφής αυτής της πραγματικότητας, αποτελεί καθήκον της νέας πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου. Το ότι διατήρησε το επιτελείο που πλαισίωσε την προηγούμενη ηγεσία και δήλωσε ρητά ότι θα ακολουθήσει την πολιτική των προκατόχων της, αποτελεί θετικό γεγονός που μένει βέβαια στην πράξη να αποδειχθεί.

Το τριετές πρόγραμμα που εξήγγειλε εντάσσεται προφανώς σ' αυτή την κατεύθυνση, αν και σε ορισμένα σημεία του είναι πολύ γενικόλογο, γεγονός το οποίο απαιτεί αναλυτικές εξειδικεύσεις. Εξειδικεύσεις και σε θέματα που φαινόταν να είχαν λυθεί και προχωρήσει από την απελθούσα ηγεσία, τα οποία επανέρχονται για διαβούλευση, όπως το νομοσχέδιο για τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές, το οποίο έχει ήδη κατατεθεί στην νομοπαρασκευαστική επιτροπή της Βουλής.

Θέλουμε να ελπίζουμε ότι αυτό δεν συνιστά πσιωγύρισμα, σε μια περίοδο μάλιστα που πέραν των ενδοεκπαιδευτικών πιέσεων έχουμε και την ανοικτή παρέμβαση των 'Θεσμών', τόσο ως προς την άρνηση τους διορισμού μόνιμων εκπαιδευτικών λειτουργιών, για την κάλυψη των κενών που έχουν δημιουργηθεί την τελευταία εξαετία όσο και ιδιαίτερα της επαναφοράς του αυθαίρετου δικαιώματος των ιδιοκτητών ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, να απολύουν εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε αυτά. Δικαιώματος που ανέτρεψε πρόσφατα ψηφισμένος νόμος.

Θέλουμε επίσης να ελπίζουμε ότι τις έντονες ενστάσεις που δημιούργησαν τα πορίσματα της Επιτροπής Κοινωνικού Διαλόγου και κυρίως οι θέσεις του προέδρου της, στον εκπαιδευτικό κόσμο του χώρου μας, θα αντιμετωπίσει θετικά και δημιουργικά η νέα πολιτική ηγεσία του Υπουργείου.

Προς αυτή την κατεύθυνση προφανώς δεν αρκεί η ελπίδα, ούτε μόνο η πολιτική βούληση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου όσο αναγκαία και αν είναι αυτή. Χρειαζόμαστε ένα αγωνιστικό και ιδεολογικό-πολιτικό κίνημα, του ίδιου του εκπαιδευτικού και σπουδαστικού κόσμου. Ένα κίνημα που θα εναρμόνισι τα οραματικά προτάγματα για μια Δημόσια Δωρεάν Εκπαίδευση, σε όλες τις βαθμίδες της και μια ακηδεμόνευτη και μη χρησιμοθηρική Έρευνα.

Αυτό είναι εύκολο να διατυπώνεται βέβαια σε ένα άρθρο, αλλά δύσκολο να πραγματώνεται σε μια συγκυρία μάλιστα μιάς σε μεγάλο βαθμό φαινομενικά, κατακαθισμένης κοινωνικής και προφανώς εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Μιας πραγματικότητας που φαίνεται σαν όλα να αφήνονται στις καλές ή κακές πρωτοβουλίες της Κυβέρνησης, τις οποίες εκ των υστέρων βέβαια κρίνουμε και συνήθως κατακρίνουμε.

Το εντυπωσιακό είναι ότι αυτή η πραγματικότητα συγκρούε-

ται με όσα την ίδια ώρα συντελούνται στο εσωτερικό σε σειρά εκπαιδευτικών μονάδων, όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης, όπου βλέπουμε να δημιουργούνται νέες πρωτόγνωρες πολιτιστικές δράσεις, θεατρικές, μουσικές, εκδοτικές, περιβαλλοντικές παρέμβασες, κινηματογραφικών δημιουργιών και εντυπωσιακών πρωτοβουλιών, κοινωνικής αλληλεγγύης προς τα προσφυγόπουλα από μαθητές, φοιτητές και δασκάλους που επιμένουν κόντρα στην καλλιεργούμενη απάθεια. Ιδιαίτερα θα πρέπει να επισημανθεί η λειτουργική ένταξη, παρά κάποιες επιμέρους εντάσεις, προσφυγόπουλων στις δομές της βασικής μας εκπαίδευσης με την άδολο προσφορά μιας σειράς δασκάλων.

Αυτές οι αυτόβουλες διεργασίες, που ενώνουν λειτουργικά την σχολική ζωή με την τοπική κοινωνία και την πολιτιστική δημιουργία με την ευρύτερη έννοια του όρου, αποτελούν μια νέα ελπιδοφόρα πραγματικότητα. Η συγκυρία μάλιστα φέρνει την έκδοσή μας ανήμερα μιας τέτοιου είδους δράσης, εκείνης της 'Παγκόσμιας Ημέρας του Θεάτρου στη Εκπαίδευση', όπου το 'Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση' σε συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, μας καλεί σε μια σειρά εκδηλώσεις με τίτλο: 'Μπροστά στις νέες προκλήσεις 2016 : Θέατρο – Εκπαίδευση – Κοινωνική Παρέμβαση'.

Απέναντι σε όλα αυτά, τόσο το συνδικαλιστικό κίνημα των Εκπαιδευτικών, όσο και ο χώρος που υπηρετούμε της ανανεωτικής και ριζοσπαστικής Αριστεράς, καλούνται να δουλέψουν συνθετικά, σεβόμενα πρωταρχικά την αυτονομία των χώρων αυτών των δημιουργικών αναζητήσεων, δημιουργώντας συνθήκες περαιτέρω άνθισης τους και παρουσίας τους στην κεντρική πολιτική σκηνή.

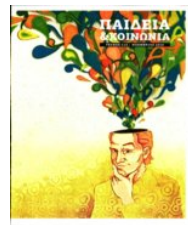
Ίσως προς αυτή την κατεύθυνση συνδικαλιστικές ενώσεις και αριστερά πολιτικά κόμματα – χωρίς προφανώς να εγκαταλείπουν τα άλλα προτάγματα τους – μπορούσαν να εμπλουτίσουν προγράμματα και δράσεις με νέες πρωτοβουλίες που θα τους επιτρέψουν να επανακάμψουν ηγεμονικά στο κοινωνικό γίγνεσθαι. Να αντιστρέψουν την ιδεολογική επίθεση απαξίωσης κάθε έννοιας κοινωνικής συλλογικότητας – συνδικαλιστικής και κομματικής – που επιχειρεί εδώ και χρόνια η νεοφιλελεύθερη ιδεολογία και την βαθμιαία δική τους γραφειοκρατικοποίηση.

Οι πρωτοβουλίες επαναλειτουργίας του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΡΙΖΑ, οι συνεργασίες του με τα Τμήματα Πολιτισμού και Δικαιωμάτων, τις πολύμορφες δράσεις εκπαιδευτικών κυρίως της βασικής εκπαίδευσης προς τα προσφυγόπουλα που εθελοντικά προσφέρουν, η συνειδητή και συστηματική προσπάθεια ανοίγματος του στον ευρύτερο χώρο των δικών μας ριζοσπαστικών και ανανεωτικών αναζητήσεων που παραμένουν αδρανοποιημένες, οφείλουν έχω την αίσθηση να κινηθούν αποφασιστικά.

Ο πόλεμος θέσεων που διεξάγουμε είναι μακρύς και αναφορικός, απαιτεί όραμα και δράση και προπάντων ανοιχτές κεραίες ευαισθησίας στα κοινωνικό-πολιτιστικά δρώμενα τα οποία συντελούνται γύρω μας.

Κι αν όλα τούτα, ελπίδες και προτάσεις συμπεριλαμβανομένων, θεωρηθούν απλά ρητορικά κελεύσματα, την απάντηση την έχει δώσει ήδη απ' τα χρόνια της Δικτατορίας ο δικός μας Μανόλης Αναγνωστάκης με τον 'Στόχο' του:

«Ξέρω: κηρύγματα και ρητορείες πάλι, θα πεις.
Ε, ναι λοιπόν! Κηρύγματα και ρητορείες.
Σαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις
Να μην τις παίρνει ο άνεμος»

ΟΞΥΤΟΝΑ

Περί σταθερότητας και συνέχειας

Ενα από τα πολλά περίεργα και αντιφατικά που χαρακτηρίζουν τη στάση των αντιπολιτευόμενων συστημικών μέσων είναι αυτό: ενώ επικαλούνται την ανάγκη σταθερότητας και συνέχειας στην ασκούμενη εκπαιδευτική πολιτική, κάνουν ό,τι μπορούν προκειμένου να αποδομήσουν, να αποσταθεροποιήσουν και τελικά να απομακρύνουν τον εκάστοτε υπουργό. Επιστρατεύουν δε προς τούτο κάθε θεμιτό και αθέμιτο μέσο, συχνά κινούμενοι και περα από κάθε όριο δημοσιογραφικής δεοντολογίας. Αξιοпрοσεκτο είναι πως, όσο εντείνεται αυτή η πολεμική, τόσο πιο (ακρο)δεξιά επιχειρήματα φέρνει στη φόρετρα των φωνασκούντων. Ενδεικτική η περίπτωση του τελευταίου υπουργού παιδείας Νίκου Φίλη: μετά την περιβόητη «καταλλαγή» με την Εκκλησία και την «όρση των παρεξηγήσεων» έκαναν ό,τι μπορούσαν για να επαναφέρουν και να επιβάλουν την ατζέντα της σύγκρουσης συμπαράσποντας και την ηγεσία της Εκκλησίας σε μια ανοχρονιστική και αδιέξοδη πολιτική, με επιχειρήματα του τύπου ότι με τις αλλαγές στο μάθημα των θρησκευτικών προωθείται ο αφελληνισμός και ο αποχριστιανισμός του έθνους. Η αξιοσημείωτη στάση του Νίκου Φίλη δεν φαίνεται να περιορίζει το αντιπολιτευτικό τους μένος. Αντίθετα, μάλλον εμφανίζονται ακόμα περισσότερο αποθρασυμένοι, αν κρίνουμε από την τακτική που ακολουθούν και με τη νέα ηγεσία. Ίδιωμεν...

Θανάσιμη γκάφα

Στοίχισε πολύ, απ' ό,τι φαίνεται, στον βουλευτή της Λάρισας και πρώην υπεύθυνο του τομέα Παιδείας Μ. Χαράκοπουλο, η μνημειώδης γκάφα του σχετικά με την περιβόητη «αύξηση των μαθητών στα ιδιωτικά σχολεία», καθώς έμεινε εκτός παιδείας στη «σκιάδη κυβέρνησης» της Νέας Δημοκρατίας. Βεβαίως, για να είμαστε ειλικρινείς, ακόμα και έμπειροι δημοσιογράφοι παρասύρθηκαν - νηποινεί, αυτοί - στην γκάφα του πρώην τομέαρχη, ο οποίος παρερμηνευσσε τα στατιστικά στοιχεία του MySchool για να καταλήξει στο βολικό συμπέρασμα ότι «αποξιώθηκε» η δημόσια εκπαίδευση από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ. Ξεχωρίζουμε ανάμεσα στους «πεπλανημένους» τον εκπαιδευτικό συντάκτη των Νέων, που σε τρισητόλο δημοσίευσμά του (1-11) με τίτλο «Στροφή στα ιδιωτικά λόγω των αλλαγών στη δημόσια» και υποτίτλο «Κύμα φυγής προς την ιδιωτική εκπαίδευση, παρά την οικονομική κρίση, είναι το αποτέλεσμα των παρεμβάσεων του υπουργείου στη Δημόσια Παιδεία», έσπευσε να μιλήσει για εκρηκτική αύξηση των εγγραφών μαθητών στα ιδιωτικά γυμνάσια της χώρας «κατά 55%». Το νόστιμο μάλιστα είναι πως απέδιδε αυτή την ανυπαρκτή αύξηση στις αλλαγές που προωθήθηκαν τελευταία στο **Γυμνάσιο** (τρόπος εξέτασης και βαθμολόγησης, διάρκεια του σχολικού έτους κλπ.), οι οποίες όμως, όπως όλοι γνωρίζουν, είναι κοινές και υποχρεωτικές και για τη δημόσια και για την ιδιωτική εκπαίδευση. Τελικά, βέβαια, ο Μ. Χαράκοπουλος βολέυτηκε κάπως στο οικονομικό επιτελείο της σκιάδους κυβέρνησης της Ν.Δ. Ωστόσο, αν συνεχίζει να διαβάζει τα στατιστικά στοιχεία με τον ίδιο τρόπο, η συνέχεια επί των οικονομικών προβλέπεται εξίσου ενδιαφέρουσα.

Ετήσιος ευτελισμός

Σωστά σημειώνει ο Παντελής Μπουκάλας (Καθημερινή, 19-11) πως η εξέγερση του Πολυτεχνείου δεν είχε κανέναν ιδιοκτήτη και κανέναν αποκλειστικό διαχειριστή. Ωστόσο, η φοιτητική παράταξη του ΠΑΣΟΚ, η

ΟΞΥΤΟΝΑ ΑΙΧΜΕΣ

Πληθαίνουν οι αρθρογράφοι που εκθέτουν με κάθε λεπτομέρεια τους μελλοντικούς σχεδιασμούς του υπουργού παιδείας.

- Αυτοί ξέρουν πριν από αυτόν γι' αυτόν.
- Λίγη υπομονή δεν θα έβλαπτε.
- Τουλάχιστον δεν θα τους εξέθετε.

Επιμένουν τα Νέα (21-11) πως αυξάνεται ο αριθμός των μαθητών στα ιδιωτικά **σχολεία**.

- Και αυτό φέρεται ως αδιάμφωστη ένδειξη της αποτυχίας της κυβερνητικής πολιτικής στη δημόσια εκπαίδευση
- Όπως δείχνουν όμως τα στατιστικά στοιχεία, αυτή η αύξηση ήταν ανύπαρκτη.
- Μήπως και η «αποτυχία» δεν είναι παρά μια ψευδαίσθηση;

Είναι αντισυνταγματικές οι αλλαγές στο μάθημα των Θρησκευτικών:

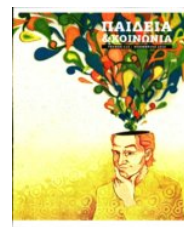
- Το Συμβούλιο της Επικράτειας καλείται να λύσει και αυτό τον γόρδιο δεσμό.
- Και μάλιστα με «παιδαγωγικά» κριτήρια.
- Προβλέπεται πολλή δουλειά για τη μελέτη του σχετικού υλικού από τους αρμόδιους δικαστικούς.

ΠΑΣΠ (έστω, ό,τι έχει απομείνει ακόμα από αυτή) εξακολουθεί να παρακρατεί, παράνομα και ανήθικα, τη σημαία του Πολυτεχνείου, επαναλαμβάνοντας κάθε χρόνο την ίδια, «μονοπωλιακή» πρακτική της κατ' αποκλειστικότητα περιφοράς της Αλήθειας, δεν κατανοούν ότι γίνονται καταγέλαστοι ανά το πανελλήνιο με αυτή την εμμονή τους. Αν θα άξιζε σε κάποιους ξέχωρα η τιμή να κρατούν τη σημαία του Πολυτεχνείου, αυτοί θα 'πρεπε να είναι όσοι και όσες αγωνίστηκαν ενάντια στη Χούντα των συνταγματαρχών και πλήρως αν ακριβώς αυτή την απόφαση τους. Κι αν θα άρμοζε να φυλάγεται κάπου ως σύμβολο της αντιδικτατορικής πάλης, η θέση της θα ήταν μαζί με τα άλλα ντοκουμέντα του αντιδικτατορικού αγώνα. Όσο δεν τα κατανοούν αυτά τα αυτονόητα οι νεοροί λαθροθήρες της ιστορίας, κανείς δεν μπορεί να τους προστατέψει από τη δημοσία χλεύη.

Αγκαλιές αλληλεγγύης

Ενώ το σχέδιο της ένταξης των προσφυγόπουλων στην εκπαίδευση σταδιακά διευρύνεται, ώστε να καλύψει τελικά, στην πλήρη εφαρμογή του, το συνολό τους, κάποιες εστίες αντίδρασης εξακολουθούν να παραμένουν. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Φθιώτιδας, όπου γονείς ορνούνται να στείλουν τα παιδιά τους στο **σχολείο**, όσο σε αυτό στεγάζονται απογευματινά μαθήματα προσφυγόπουλων. Μεγαλοποιώντας προβλήματα και προβάλλοντας φανταστικούς κινδύνους με τη στάση τους αυτή στρέφονται τελικά εναντίον μικρών και ανυπερασπιστων παιδιών επιχειρώντας να στερήσουν από αυτά το αυτονόητο δικαίωμα τους στη μόρφωση. Ούτε οι παρεμβάσεις του Περιφερειάρχη και του Μητροπολίτη ούτε άλλων τοπικών παραγόντων μπόρεσαν να μεταπείσουν πολλούς από τους γονείς. Αντίθετα, με ανακοίνωσή του ο συλλογος εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της περιοχής τονίζει ότι στόχος των εκπαιδευτικών είναι η ένταξη όλων των παιδιών στο δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης χωρίς διακρίσεις και ζητά «όλοι μαζί, εκπαιδευτικοί και γονείς, να κάνουμε τα **σχολεία** ανοιχτές αγκαλιές αλληλεγγύης για τα παιδιά των αποκλεισμένων ομάδων».

ΠΑΙΔΕΙΑ

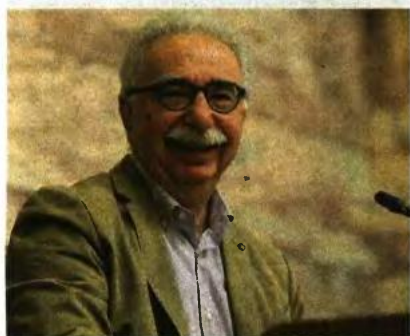
ΠΑΙΔΕΙΑ
& ΚΟΙΝΩΝΙΑ

27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2016

ΤΧ 113

Στο τεύχος αυτό είχαμε προγραμματίσει μια εκτενή συνέντευξη με τον νέο Υπουργό Παιδείας για όλα τα θέματα που απασχολούν την Δημόσια Εκπαίδευση και Έρευνα. Δυστυχώς λόγω της εμπλοκής του στις διαπραγματεύσεις με τους 'Θεσμούς' αυτό δεν έγινε κατορθωτό να ολοκληρωθεί στην έκταση και το βάθος που και ο ίδιος ήθελε. Δεσμευόμαστε πάντως ότι στο επόμενο μας τεύχος του Δεκεμβρίου, θα υπάρχει μια αναλυτική συνέντευξη του Υπουργού με βάση και τις εξελίξεις που θα έχουν προκύψει από τις διαπραγματεύσεις. Παρ' όλα αυτά ο νέος Υπουργός πρόθυμος συνεργάτης του μηνιαίου αυτού ένθετου, θέλησε να δώσει το στίγμα της πολιτικής του έστω και με μια λακωνική δήλωση των προθέσεων του την οποία και παραθέτουμε.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΗ

Δήλωση Κώστα Γαβρόγλου:

ΟΙ ΑΞΙΕΣ της ανανεωτικής αριστεράς, μιας αριστεράς που σταθερά είχε και έχει ευρωπαϊκό προσανατολισμό, αποτελεί παρακαταθήκη όχι μόνο για μένα και τον Νίκο Φίλη, με τον οποίο άλλωστε με συνδέει πολύχρονη φιλία, αλλά για την πολιτική του Σύριζα στο σύνολό του. Η δέσμευση απέναντι στην υποστήριξη της δημόσιας παιδείας ως φορέα όχι μόνο αναπαραγωγής της κοινωνίας, αλλά κυρίως ως φορέα αλλαγής της, ως φορέας διαμόρφωσης κριτικά σκεπτόμενων δημοκρατικών πολιτών βρίσκεται στη βάση της πολιτικής μας. Υπάρχουν τρεις γενικοί στόχοι: Ο πρώτος είναι η σύνταξη ενός τριετούς προγραμματισμού με ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του. Ο δεύτερος είναι η ριζική αναβάθμιση των δύο τελευταίων τάξεων του Λυκείου, καθιέρωση του Εθνικού Απολυτηρίου, κατάρτιση των Πανελλήνιων και αναμόρφωση του πρώτου έτους στα ΑΕΙ. Και ο τρίτος στόχος είναι η δημιουργία του Ενιαίου Χώρου Έρευνας και Εκπαίδευσης, με τον επαναπροσδιορισμό των σχέσεων ανάμεσα στα Πανεπιστήμια, ΤΕΙ και Ερευνητικά Κέντρα. Έχει σημασία να τονιστεί ότι για όλα τα παραπάνω θα επιδιωχθούν συνθέσεις ανάμεσα στα πορίσματα της Επιτροπής Εθνικού και Κοινωνικού Διαλόγου, της Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής, των επεξεργασιών του Τμήματος Παιδείας του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και άλλων προτάσεων που έχουν κατά καιρούς κατατεθεί από εμπειρογνώμονες».

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ: Ένα ελπιδοφόρο βίωμα μετά 43 χρόνια...

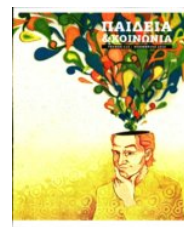
Όπως κάθε χρόνο τέτοια μέρα προτιμώ να βρίσκομαι ανάμεσα σε μαθητές ή κατοίκους μακρινών περιοχών, συζητώντας για το τότε και την πάντα επίκαιρη εκείνη εξέγερση για «Ψωμί - Παιδεία - Ελευθερία». Φέτος για πρώτη φορά όμως βρέθηκα στο γιορτασμό μνήμης της 17ης Νοεμβρίου, σε Δημοτικό Σχολείο, το 2ο του Ζωγράφου. Οφείλω να σημειώσω ότι ένοιωθα αμήχανα ηγαλόντας. Πως μιλάς εσύ 70άρης σε δεκάχρονα - δωδεκάχρονα παιδιά; Πως εκείνα προσλαμβάνουν το τόσο μακρινό γεγονός και όσα θετικά μα και αρνητικά του έχουν φορτώσει τα χρόνια; Πως οι δάσκαλοί τους θα έχουν διοργανώσει αυτόν τον τόσο ξεχωριστό από την φύση των προταγμάτων του γιορτασμό; Πως οι γονείς των παιδιών θα αντιδρούσαν σε όλα αυτά; Και τα ερωτήματα πλήθαιναν μαζί με την αμηχανία μου.

Όλα αυτά έσβησαν όμως με την είσοδο στην αίθουσα του γιορτασμού και το συνάντημα με τα γελαστά πρόσωπα παιδιών και δασκάλων. Τίποτε από τις συνήθεις σχολικές γιορτές της μνήμης μου, δεν είχε να κάνει με αυτό που βίωσα και το οποίο με οδήγησε και σε αυτό το τόσο προσωπικό σημείωμα. Ο τίτλος της όλης γιορτής «Αν μαθαίνουμε από το παρελθόν ... να κοιτάζουμε το μέλλον», το προσεκτικά επιλεγμένο και μονταρισμένο πρόγραμμα ιστορικών βίντεο, διεθνών και εσωτερικών επικαιρών, παραληρηματικών λόγων του Δικτάτορα, τα τραγούδια των παιδιών δεμένα με την μουσική που έπαιζε ο δάσκαλός τους, τα μικρά τους επικαιρικά σκετς που έδιναν όλα το χρώμα φόβου και χαράς που μας συνέχισε τότε, χωρίς τίποτε το μεγαλόστομο κι άπιαστα ηρωικό, τα άσπρα τους πουκάμισα με τα κόκκινα μαντή-

λια, ο χορός τους με το «Σ' αυτή την γειτονιά», η άδολη ματιά τους που συνταίριαζε τόσο με τις αντιδράσεις των δασκάλων και των γονιών τους, δημιουργούσε μια συλλογικότητα ελευθερίας κι ελπίδας. Μα εκείνο που με εντυπωσίασε πάνω απ' όλα ήταν η συζήτηση που ακολούθησε μαζί τους. Η καθάρια ματιά τους, η ελευθερία των κριτικών τους ερωτήσεων, χωρίς τίποτε το προσποιητό που υπερέβαινε την ηλικιακή διαφορά, με έκανε να νοιώσω για μια ακόμη φορά πόσο εκείνη η Εξέγερση λειτουργεί καταλυτικά και ελευθεριακά ανάμεσα στα νιάτα. Το κοινό μας περπάτημα μέχρι την πλατεία, που βρίσκεται η αναμνηστική στήλη ενός συνομηλικού τους που έπεσε εκεί από αδέσποτη σφαίρα εκείνη την «Παρασκευή του φρονιά» με την εναπόθεση λίγων κόκκινων γαράφαλλων, έκλεισε τούτη την εμπειρία που τροφοδότησε για μια ακόμη φορά, την πίστη μου στην επερχόμενη νέα γενιά ελπίδων κι νέων αδιεσολάβητων αγώνων Ελευθερίας και συνεχώς διευρυνόμενων Δημοκρατίας!

Πόσο διαφορετικά όλα τούτα τα ουσιαστικά και δημιουργικά, από τα βραδινά... μιας πορείας κομματικά πολυδιασπασμένης, και ασφικτικά αστυνοκρατούμενης, που δεν ξεκινά καν την ίδια ώρα για όλους, ούτε εδώ και χρόνια από το χώρο του Πολυτεχνείου, αλλά από διάφορα σημεία της Αθήνας. Ή τα ακόμη εντονότερα ανεύθυνα έκτροπα, εκείνων των λίγων νέων συμπολιτών που σε ριζική αντίθεση με τους νέους του τότε που αντιμετωπίζαμε κατά πρόσωπο τη βία της Χούντας, κρύβουν σε κουκούλες τα πρόσωπά τους και προβαίνουν σε καταστροφές και φωτιές σε ένα σόου για την τρομολαγνική τηλεοπτική εικόνα...!

▲
ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ

Τα παιδιά του πολέμου στα σχολεία μας

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΑΒΙΤΣΙΔΗΣ*

Η είσοδος των παιδιών των προσφύγων στα **σχολεία** τα τελευταία χρόνια μας έφερε αντιμέτωπους με ζητήματα που σχετίζονται κατ' αρχήν με τη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική αλλά και με την παιδαγωγική που εφαρμόζουμε για την υποστήριξη και την ένταξή τους με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο σχολικό πλαίσιο. Οι εκπαιδευτικοί πλέον καθημερινά καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε τις ιδιαίτερα δύσκολες καταστάσεις που σχετίζονται με τις τραυματικές εμπειρίες που βίωσαν και βιώνουν αυτά τα παιδιά και που τις μεταφέρουν στο χώρο του **σχολείου**.

Επειδή η πρόκληση είναι μεγάλη, είναι σημαντική η αποτύπωση των ιδιαίτερων συνθηκών μέσα στις οποίες συντελείται η εκπαιδευτική πράξη, καθώς και η κατάρθρωση των εμπειριών και της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτικούς μέσα στην τάξη και γενικότερα στο χώρο του **σχολείου** τους.

Σημαντική θεωρώ την εμπειρία που είχαμε πρόσφατα στο δικό μας **σχολείο**, το 132ο Δημοτικό **Σχολείο** Αθηνών, στα πλαίσια της γιορτής της 28^{ης} Οκτωβρίου με τα παιδιά της Πέμπτης τάξης. Κεντρικό σημείο της γιορτής μας αποτέλεσε η συζήτηση για τις καταστροφές που προκαλούν οι πόλεμοι, για την απώλεια σε ανθρώπινες ζωές και βέβαια για τον αγώνα που χρειάζεται για την αποτροπή τους.

Στην ομάδα των μαθητών και μαθητριών που επεξεργαστήκαμε αυτά τα ζητήματα υπήρχαν και παιδιά τα οποία προέρχονται από την Συρία και το Αφγανιστάν. Στη διάρκεια της διαδικασίας για την προετοιμασία της γιορτής και ενώ τα παιδιά τραγουδούσαν ένα τραγούδι με ταυτόχρονη προβολή φωτογραφιών, που παρουσίαζαν τις καταστροφές μετά από πολεμικές συγκρούσεις, ένας μαθητής, πρόσφυγας από την Συρία, ο οποίος ήρθε πρόσφατα στην Ελλάδα, ξέσπασε σε λυγμούς. Η αμηχανία και η αναστάτωση που επικράτησε ήταν μεγάλη. Το γεγονός ότι όλοι οι συμμαθητές και οι συμμαθήτρίες του τον πλησίασαν, του συμπαραστάθηκαν και ήταν ιδιαίτερα τρυφεροί και υποστηρικτικοί απέναντί του, ήταν πολύ θετικό. Παρ' όλα αυτά το παιδί χρειάστηκε πολύ χρόνο για να επανέλθει και να νιώσει καλύτερα.

Μετά το συγκεκριμένο περιστατικό, μας προβληματίσε για άλλη μια φορά ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει το **σχολείο** ζητήματα που αναδύονται στην παιδαγωγική διαδικασία και σχετίζονται με βιώματα των παιδιών ενώπιον και τραυματικά.

Αναπόφευκτα γεννούνται ερωτήματα όπως:

- Μπορεί το **σχολείο** να προστατεύσει τα παιδιά από την «έκθεσή» τους στους συνομιλήτικούς και στους δασκάλους τους, όταν τα περιστατικά που συμβαίνουν είναι τόσο έντονα και επώδυνα;
- Είναι ευεργετικό για τα παιδιά να εκφράζουν τέτοιου είδους συναισθήματα στο χώρο του **σχολείου**;
- Με ποιο τρόπο το **σχολείο** μπορεί να παρέμβει και να υποστηρίξει τέτοιου είδους αντιδράσεις και ποια είναι τα όριά;
- Είναι θεμιτό τραυματικές εμπειρίες παιδιών να αποτελούν μέρος της παιδαγωγικής διαδικασίας και να αξιοποιούνται προς όφελος των ίδιων και της ομάδας τους;

Τα ερωτήματα αυτά μας φέρνουν αντιμέτωπους με θεωρητικές αναζητήσεις για την παιδική ηλικία αλλά και με συγκρουόμενες απόψεις ειδικών πάνω σε αυτά τα ζητήματα.

Η παιδαγωγική όμως κρίνεται πάντα στην εφαρμογή της, γι' αυτό και η έρευνα και η παρατήρηση της εκπαιδευτικής πράξης αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αποσαφήνιση παρόμοιων θεμάτων.

Παρατηρώντας λοιπόν την καθημερινότητα του **σχολείου** και τις αντιδράσεις των παιδιών έχουμε να καταθέσουμε τα εξής συμπεράσματα:

- Τα παιδιά αισθάνονται την ανάγκη να εκφράσουν προσωπικά βιώματα στο χώρο του **σχολείου** ακόμα και όταν τα βιώματα αυτά είναι τραυματικά και επώδυνα.
- Τα ίδια τα παιδιά γνωρίζουν τα όριά τους και μιλούν για τις δύσκολες εμπειρίες τους στο βαθμό που τα ίδια αντέχουν.
- Το **σχολείο** μπορεί να διαμορφώνει τις συνθήκες, ώστε να αναπτύσσεται κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον η διαδικασία που αφορά στα συγκεκριμένα θέματα διευκολύνεται.
- Εξαιρετικά υποβοηθητικό στην όλη διαδικασία είναι να συνδέεται η εξωτερική μιας τραυματικής εμπειρίας του παιδιού με ένα πλαίσιο αποκατάστασης, ώστε να δημιουργούνται αισιόδοξα συναισθήματα.

Τα οφέλη που αποκομίζουν τα παιδιά είναι σημαντικά, γιατί:

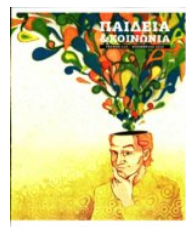
- Εκπαιδεύονται μέσα από τις διαδικασίες αυτές σε

αξίες και δεξιότητες, όπως η ενσυναίσθηση, η αλληλεγγύη, η συμπάρασταση στον «άλλο».

* Βιώνουν τις ιδιαίτερες προσωπικές στιγμές των συμβαθτών και συμμαθητριών τους και αναπτύσσουν τη σχέση μεταξύ τους.

- Αγαπούν το **σχολείο** και συνδέονται περισσότερο μαζί του, γιατί μπορούν με ασφάλεια να εκφράσουν και να μοιράζονται καταστάσεις και συναισθήματα που τα απασχολούν και τα βασανίζουν.
- Όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες ευαισθητοποιούνται κοινωνικά καθώς αποκτούν γνώση και εμπειρία μέσα από πραγματικές καταστάσεις και αληθινά γεγονότα.
- Ιδιαίτερα για τα παιδιά που έχουν βιώσει δύσκολες καταστάσεις, το μοίρασμα της εμπειρίας τους με τους φίλους και τους δασκάλους τους σε ένα ασφαλή χώρο, λειτουργεί απολυτρωτικά. Και επίσης, η υποστήριξη που εισπράττουν τα βοηθά στο να αντιμετωπίσουν περισσότερο αισιόδοξα και με ελπίδα ένα μέλλον άγνωστο και δύσκολο για αυτά.

Οι προβληματισμοί αυτοί έρχονται για ακόμη μια φορά να ενισχύσουν την άποψη, ότι η παρουσία των παιδιών προσφύγων στα **σχολεία** μας έχει πολλαπλά οφέλη. Πέρα από το κέρδος όλων των παιδιών, προσφύγων / μεταναστών και γιγνώνων, είναι κέρδος και για εμάς τους εκπαιδευτικούς, γιατί αξιοποιώντας τις προκλήσεις αυτές, αισθανόμαστε ότι γινόμαστε περισσότερο αποτελεσματικοί και καλύτεροι στο έργο που επιτελούμε. Παράλληλα, αναδεικνύεται και πάλι το γεγονός ότι το **σχολείο** μπορεί να είναι ένα προνομιακό πεδίο αντιμετώπισης σοβαρών κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων.

Το Σχολείο των προσφύγων

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ*

Η 10η Οκτωβρίου σηματοδοτεί μια νέα περίοδο για το Ελληνικό σχολείο και ειδικά για τη διαπολιτισμική αγωγή. Η ένταξη των παιδιών των προσφύγων θα δώσει την ευκαιρία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα να «κάνει χώρο» ώστε να βιώσουν την τόσο σημαντική εμπειρία του σχολικού πλαισίου, την οποία, πολλά από αυτά έχουν στερηθεί για μήνες ή για χρόνια λόγω του πολέμου και των κοινωνικών αναταραχών στις χώρες καταγωγής τους.

Οι επόμενοι μήνες έχουν οριστεί ως προπαρασκευαστικοί και θα προσφέρουν τον χρόνο που απαιτείται ώστε να προετοιμαστούν οι θεσμοί της εκπαίδευσης, το σχολείο και η κοινότητα γύρω από αυτό, κυρίως σε λειτουργικά θέματα, ενώ τελικός στόχος είναι η πλήρη ένταξή τους στο τυπικό σχολείο. Το συγκεκριμένο εγχείρημα, εκτός από τα προφανή οφέλη για τα ίδια τα παιδιά, είναι ένα αποφασιστικό βήμα που θα ενισχύσει την διαπολιτισμική προσέγγιση και θα βελτιώσει την ποιότητα της εκπαίδευσης που μέχρι στιγμής προσφερόταν στα παιδιά μεταναστευτικής καταγωγής. Ένα βήμα κάθε φορά. Και σίγουρα το συγκεκριμένο είναι σπουδαίο και μοναδικό στα χρονικά. Ένα εγχείρημα που προσδοκούμε πως θα δώσει την ευκαιρία σε δημιουργικούς Έλληνες εκπαιδευτικούς που θα εμπλακούν, να εφαρμόσουν πρακτικές που μέχρι στιγμής γνωρίζαμε μόνο μέσα από τη θεωρία της παιδαγωγικής.

Τα επικείμενα αυτά ενισχύονται από την θετική μέχρι στιγμής εικόνα υποδοχής των παιδιών στα σχολεία. Εκτός από τις ελάχιστες ακρότητες και τα μεμονωμένα περιστατικά, η φιλοψυχία των γονέων, των μαθητών και των εκπαιδευτικών στα σχολεία ΔΥΕΠ (Δομές Υποδοχής Εκπαίδευσης Προσφύγων) έδειξε πως η ελληνική κοινωνία είναι περισσότερο έτοιμη από ότι κάποιοι νομίζουν για να αποδεχθεί την κοινωνική Ετερότητα. Το είχαμε διαπιστώσει και την προηγούμενη χρονιά με όλο εκείνο το κύμα αλληλεγγύης που είχε πλημμυρίσει τη χώρα από άκρη σε άκρη και μένει πια να προστατεύσουμε και να ενθαρρύνουμε αυτήν την καλή τάση.

Ωστόσο χρειάζεται να αναφέρουμε πως πριν καταφέρει η κρατική μηχανή να κινήσει τα γρανάζια της ώστε να αναγνωρίσει την ανάγκη για εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων και να οργανωθεί ως προς τη ικανοποίησή της, είχαν προηγηθεί πολλές αυθόρμητες ομάδες και μεμονωμένα πρόσωπα εκπαιδευτικών που από τις πρώτες στιγμές βρίσκονταν στις πρώτες γραμμές της «μάχης».

Αυθόρμητες, αυτό-επιδοτούμενες και αυτοδιαχειριζόμενες ομάδες, συλλογικότητες εκπαιδευτικών, καλλιτεχνών, γονείς, μαθητές, άτομα από την ευρεία σχολική κοινότητα, υποστήριξαν για ένα ολόκληρο χρόνο τις γνωστικές και κοινωνικό-συνασθηματικές ανάγκες αυτών των παιδιών οργανώνοντας ανοικτά, υπαίθρια αυτοσχέδια σχολεία μέσα στις δομές.

Μια τέτοια ομάδα είναι το Δίκτυο Τέχνης και Δράσης που έχουμε αναφερθεί και στο παρελθόν. (Περισσότερα θα βρείτε: <http://balloonartpeople.blogspot.gr/>)

Θα ήθελα να ξεχωρίσω μια από τις δράσεις της ομάδας (που εκτός από το προσφυγικό δραστηριοποιείται και σε άλλες ευπαθείς ομάδες) για να μιλήσω για το «Σχολείο των μπαλονιών στο Ελληνικό». Μόλις έκλεισαν τα σχολεία τον Ιούνιο, μια ομάδα εκπαιδευτικών και καλλιτεχνών με συντονίστρια την εκπαιδευτικό κ. Χριστίνα

Νομικού, έστησαν ένα μικρό ανοικτό και αυτοσχέδιο σχολείο στους χώρους των αφίξεων στο πρώην αεροδρόμιο του Ελληνικού.

Όπως και στις άλλες δομές έτσι και εδώ, το μάθημα γινόταν για αρκετό διάστημα στο πάτωμα. Τα παιδιά ακουμπούσαν τα τετράδια στα γόνατά τους και τα υλικά που χρειαζόνταν για τα μαθήματα και τις δραστηριότητες καλύπτονταν από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς ή από προσφορές πολιτών.

Όπως λέει η κ. Νομικού:

... «Τον Ιούνιο λοιπόν του 2016 οργανώθηκε το «σχολείο των μπαλονιών» και από τότε υλοποιούνται εργαστήρια δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά ηλικίας από τεσσάρων έως δεκαπέντε ετών. Μετά μάλιστα, από το έντονο ενδιαφέρον των παιδιών, ηλικίας κυρίως δώδεκα έως δεκαπέντε, διδάσκονται και μαθήματα ελληνικής γλώσσας. Βοηθοί στα εργαστήρια και στα μαθήματα κάποια μεγαλύτερα παιδιά που με τα αγγλικά που μιλούν βοηθούν στη μετάφραση. Τα παιδιά από την αρχή ανταποκρίθηκαν με ενθουσιασμό και ήδη από την πρώτη φορά ήρθαν περίπου πενήντα ζωηρά παιδάκια. Ο αριθμός τους σταδιακά αυξανόταν και συχνά λειτουργούσαν πέντε παράλληλα τμήματα, με τα παιδιά χωρισμένα ηλικιακά. Σήμερα, αν και αρκετές οικογένειες έχουν φύγει, τα παιδιά στις αφίξεις είναι περίπου 130. Το «σχολείο» στο Ελληνικό είναι μια υπέροχη εμπειρία για όσους συμμετέχουμε, καθώς με μόνο εξοπλισμό την αγάπη και την αλληλεγγύη των εθελοντών/ντριών που διαθέτουν το χρόνο τους και των απλών ανθρώπων που ανταποκρίθηκαν κατά καιρούς προσφέροντας αναλώσιμα, καταφέραμε να λειτουργούμε ένα σχολείο που συχνά ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα φτάνει τα 20-30 παιδιά, ενώ υπήρξαν φορές που εργάζονταν 5 τμήματα ταυτόχρονα. Οι

άνθρωποι με τα μπαλόνια θα είμαστε στις αφίξεις του Ελληνικού, μέχρι να μετεγκατασταθεί και το τελευταίο παιδί».

Αυτή η προσπάθεια στο Ελληνικό φυσικά δεν είναι η μοναδική καθώς πάρα πολλοί συνάδερφοι εκπαιδευτικοί τον τελευταίο χρόνο πήραν την πρωτοβουλία να αναλάβουν εθελοντικά την εκπαίδευση των προσφύγων σε δομές, σε πλατείες, σε καταλήψεις, σε ξενοφώνες κ.α. και σε όλους αυτούς αξίζει ένα μεγάλο Μπράβο.

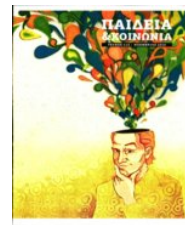
Και εδώ χρειάζεται να αναφέρουμε πως ο ακτιβιστικός χαρακτήρας του έργου μεγάλου μέρους Ελλήνων εκπαιδευτικών, δεν είναι ένα καινούριο φαινόμενο και δεν έχει αναδειχθεί μόνο μέσα στις δομές φιλοξενίας των προσφύγων. Το «εθελοντικό και ακτιβιστικό έργο τους» προϋπήρχε μέσα στο ελληνικό σχολείο και στην καθημερινή προσπάθειά τους να είναι καινοτόμοι, δημιουργικοί, υποστηρικτικοί σε παιδιά μειονοτήτων, δημοκρατικοί -στα λόγια και στην πράξη- σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που έχει την τάση να «συνθλίβει» το διαφορετικό. Σε ένα τέτοιο σύστημα, όποιος δάσκαλος αγκαλιάσει τον κοινωνικό του ρόλο, θα έχει να αντιμετωπίσει δυσκολίες, στερεότυπα, αντιρρήσεις και αντιδράσεις, ακόμα και στιγματισμό, και να υποστεί την τεράστια εκείνη πίεση που θα τον υποχρεώνει να αφομοιωθεί και αυτός σε μια αδιάφορη, εθνικιστική και καταπιεστική εκπαίδευση.

Το ίδιο θα ισχύσει και στην περίπτωση των νέων απογευματινών σχολείων για τους πρόσφυγες αφού και εδώ οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ξεπεράσουν λειτουργικά, κοινωνικά και πολιτισμικά προβλήματα και περισσότερο από όλα να λειτουργήσουν ως οι κυματοθραύστες σε όλη εκείνη τη βία και τη ρητορική μίσους που σφυροκοπάει επίμονα την κοινωνία και προσπαθεί να αρπάξει χώρο.

As είμαστε μαζί τους αυτή τη φορά...

* Εικαστικός / Εκπαιδευτικός εικαστικής Αγωγής,
Μέλος Δικτύου Τέχνης και Δράσης

ΠΑΙΔΕΙΑ

Για τα τμήματα του κόμματος και το τμήμα παιδείας

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΠΟΥΓΕΛΕΚΑΣ*

Κατά τη διάρκεια της προσυνεδριακής διαδικασίας προς το 2ο συνέδριο του ΣΥΡΙΖΑ, μεταξύ των τεσσάρων καταστατικών αλλαγών που προτάθηκαν συνολικά για συζήτηση ήταν και ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας των τμημάτων του κόμματος. Τελικά, το συγκεκριμένο ζήτημα, μαζί με το θέμα της περιφερειακής κομματικής οργάνωσης, παραπέμφθηκε για το καταστατικό μας συνέδριο, που πρόκειται να διεξαχθεί -ανάλογα με την πολιτική συγκυρία- εντός του 2017.

Και μόνο το γεγονός της απόπειρας ανοίγματος μιας συζήτησης κατά τη διάρκεια των συνεδριακών εργασιών για τα κομματικά τμήματα καταδεικνύει τη σοβαρότητα και την αναγκαιότητα ενός σχετικού προβληματισμού. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο και η μεταφορά των τελικών αποφάσεων προς το αρμόδιο συνέδριο ήταν κατά τη γνώμη μου σωστή και επιβεβλημένη, ώστε να υπάρξει άνεση και κατάλληλη εμβάθυνση στη λήψη αποφάσεων. Από την άλλη, επειδή ο χρόνος τρέχει και τα προβλήματα πιέζουν είναι χρήσιμο να μην υπάρξει χρόνος αναμονής στη διατύπωση σχετικών προτάσεων μέχρι το καταστατικό συνέδριο και οι αναζητήσεις να ξεκινήσουν από τώρα.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του ισχύοντος καταστατικού, «με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής συγκροτούνται Τμήματα για τη θεματική επεξεργασία της πολιτικής του ΣΥΡΙΖΑ ως βοηθητικές επιτροπές της ΚΕ... Συγκροτούνται με δημόσιο κάλεσμα, σε συνέλευση όπου και αναδεικνύεται η Γραμματεία του Τμήματος και ο συντονιστής/στρια... Οι επεξεργασίες των Τμημάτων και των Επιτροπών καθίστανται πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ μετά την έγκρισή τους από την ΚΕ, ή από την ΠΓ, αν υπάρχει ανάγκη άμεσης τοποθέτησης του κόμματος... Τα Τμήματα λειτουργούν στη βάση ενιαίου κανονισμού και η θητεία τους δεν μπορεί να υπερβαίνει τη θητεία της Κεντρικής Επιτροπής... Στα Τμήματα μπορούν να συμμετέχουν μετά από πρόσκληση του τμήματος για το ειδικό αντικείμενο ή θέμα και μη μέλη του κόμματος που απασχολούνται με συναφές αντικείμενο, έχουν γνώσεις ή ειδικό ενδιαφέρον για θέματα που απασχολούν το Τμήμα».

Αξίζει να αναφέρουμε -και με κάθε επιφύλαξη- ότι σύμφωνα με άτυπες προτάσεις που έγιναν γνωστές υπάρχει ένας προβληματισμός γύρω από τον τρόπο συγκρότησης των τμημάτων. Συγκεκριμένα, σε αντιδιαστολή με τη δημόσια πρόσκληση ενδιαφερομένων για τη συμμετοχή τους στα τμήματα, που το σημερινό καταστατικό προβλέπει, διατυπώθηκε η άποψη για τη δημιουργία υποεπιτροπής της Κεντρικής Επιτροπής που θα εγκρίνει ή θα απορρίπτει τα βιογραφικά των υποψηφίων με κριτήριο την επιστημονική και πολιτική επάρκεια των μελών του τμήματος και εκ των αποτελεσμάτων της εργασίας αυτής θα συγκροτείται το τμήμα και τα όργανά του, ως σώμα επαϊόντων περί του αντικείμενου του κάθε τμήματος.

Αν υφίστανται οι παραπάνω προβληματισμοί, τότε γύρω από τον τρόπο συγκρότησης των τμημάτων διαφαίνεται η ύπαρξη δύο αντιλήψεων για τη δράση τους και την προοπτική τους.

Η μία-πιο κοντά στα μέχρι σήμερα ισχύοντα από το κα-

Αυτό το τμήμα, έχοντας στις αποσκευές του μια σειρά προσεκτικά επεξεργασμένων προτάσεων για την εκπαίδευση, από τη στιγμή της ανάληψης της κυβερνητικής εξουσίας από τον ΣΥΡΙΖΑ παρουσίασε κάμψη στη δράση του και καθυστέρηση στην ανανέωση της γραμματείας του, όπως θα έπρεπε σύμφωνα με το καταστατικό να συμβεί. Εντούτοις, την περασμένη άνοιξη σε δύο συνεδριάσεις της γραμματείας του -παρά τον άνευ λόγου κλειστό χαρακτήρα τους- επικαιροποίησε με ορθότητα τις βασικές του θέσεις θέτοντας το τμήμα, με τρόπο έμμεσο αλλά σαφή, απέναντι στα πορίσματα της επιτροπής του εθνικού διαλόγου για την παιδεία. Σήμερα, η στόχευση θα πρέπει να είναι η ανασυγκρότηση του τμήματος παιδείας στην κατεύθυνση μιας δημόσιας πρόσκλησης και δημοκρατικής ανάδειξης των οργάνων του στην προοπτική ενός ανοίγματος σε όλους τους αριστερούς εκπαιδευτικούς που βρίσκουν τον εαυτό τους στην εκπαιδευτική πολιτική του κόμματος μας -αλλά και πολύ πιθανόν ταυτόχρονα αντιπαράτίθενται σε επιμέρους πτυχές της-, στους γονείς, στους φοιτητές και στους μαθητές, δηλαδή στη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας.

ταστατικό - υποστηρίζει ότι τα τμήματα πρέπει να είναι η φωνή του κόμματος και της κοινωνίας προς την Κεντρική Επιτροπή και την κυβέρνηση, ενώ η δεύτερη τα οραματίζεται ως όργανα εμπειρογνομώνων, που θα αναλαμβάνουν τον σχεδιασμό και τη διατύπωση τεχνικά και επιστημονικά έγκυρων απόψεων και προτάσεων.

Χωρίς καμία διάθεση υποτίμησης του νευραλγικού ρόλου των ειδικών σε θέσεις υπουργικών συμβούλων και επιστημονικών συνεργατών βουλευτών, αξίζει να θυμηθούμε ότι στην πολιτική απόφαση του 2ου συνεδρίου του κόμματος μας αναφέρεται ότι, «οι οργανώσεις του κόμματος και τα όργανά του πρέπει να αποκτήσουν καθοριστικό ρόλο για τη διαμόρφωση του πλαισίου της κυβερνητικής πολιτικής σε κάθε πτυχή της. Έτσι θα μπορέσουν να στηρίζουν αποτελεσματικά την κυβέρνηση, να την τροφοδοτούν με τα αιτήματα της κοινωνίας, να την κρίνουν και να διορθώνουν, ως «αριστερή συνείδηση», λάθη και αστοχίες». Κατά συνέπεια είναι και ζήτημα συνέπειας προς την συνεδριακή απόφαση η όσο το δυνατόν πιο ανοικτή στο κόμμα και στην κοινωνία λειτουργία των τμημάτων, χωρίς φυσικά να χάνεται η συνεκτικότητα στην ιδιαίτερη δραστηριότητα τους και η αποτελεσματικότητά στη χάραξη πολιτικών.

Αντίθετα, οι κλειστές συνεδριάσεις, η βάση βιογραφικών επιλογής των μελών των γραμματειών των τμημάτων με συνέπεια τον αποκλεισμό της κομματικής και κοινωνικής βάσης του ΣΥΡΙΖΑ δεν εξυπηρετούν τις ανάγκες της εποχής και απομακρύνουν το κάθε τμήμα από τον στόχο για ένα κόμμα των μελών.

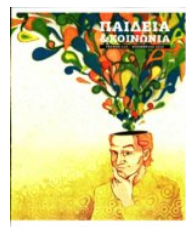
Άλλωστε ήδη τα μέλη των περισσότερων τμημάτων, είναι απολύτως ειδικά στο αντικείμενο των τμημάτων στα οποία ανήκουν.

Ανάλογοι προβληματισμοί υπάρχουν το τελευταίο διάστημα και στο τμήμα παιδείας του κόμματος.

Αυτό το τμήμα, έχοντας στις αποσκευές του μια σειρά προσεκτικά επεξεργασμένων προτάσεων για την εκπαίδευση, από τη στιγμή της ανάληψης της κυβερνητικής εξουσίας από τον ΣΥΡΙΖΑ παρουσίασε κάμψη στη δράση του και καθυστέρηση στην ανανέωση της γραμματείας του, όπως θα έπρεπε σύμφωνα με το καταστατικό να συμβεί. Εντούτοις, την περασμένη άνοιξη σε δύο συνεδριάσεις της γραμματείας του -παρά τον άνευ λόγου κλειστό χαρακτήρα τους- επικαιροποίησε με ορθότητα τις βασικές του θέσεις θέτοντας το τμήμα, με τρόπο έμμεσο αλλά σαφή, απέναντι στα πορίσματα της επιτροπής του εθνικού διαλόγου για την παιδεία.

Σήμερα, η στόχευση θα πρέπει να είναι η ανασυγκρότηση του τμήματος παιδείας στην κατεύθυνση μιας δημόσιας πρόσκλησης και δημοκρατικής ανάδειξης των οργάνων του στην προοπτική ενός ανοίγματος σε όλους τους αριστερούς εκπαιδευτικούς που βρίσκουν τον εαυτό τους στην εκπαιδευτική πολιτική του κόμματος μας -αλλά και πολύ πιθανόν ταυτόχρονα αντιπαράτίθενται σε επιμέρους πτυχές της-, στους γονείς, στους φοιτητές και στους μαθητές, δηλαδή στη συντριπτική πλειοψηφία της κοινωνίας.

Την ίδια στιγμή είναι «εκ των ουκ άνευ» αναγκαία η επαναθεμελίωση των σχέσεων του τμήματος με το Υπουργείο Παιδείας και την ΕΠΕΚΕ στη βάση μιας μόνιμης και σταθερής αλληλεπίδρασης και ενημέρωσης με στόχους: α) την καλύτερη επεξεργασία εξειδικευμένων θέσεων και πολιτικών στην κατεύθυνση των γενικών κομματικών αποφάσεων, και β) τον συντονισμό στη δράση τους.

Και πάλι για το Ενιαίο Λύκειο θεωρίας και πράξης

ΠΑΥΛΟΣ ΧΑΡΑΜΗΣ

Οπως είναι γνωστό, το Ενιαίο Λύκειο θεωρίας και πράξης αποτελεί θεμελιακό στοιχείο των θέσεων των Τμημάτων Παιδείας του ΣΥΡΙΖΑ για την αναδιάρθρωση της δομής και του περιεχομένου του εκπαιδευτικού συστήματος.

Πιο συγκεκριμένα, η πρόταση του Τμήματος Παιδείας στην πρόσφατη αναθεωρημένη εκδοχή της συναρθρώνεται σε τρία αλληλένδετα σημεία. Το πρώτο αναφέρεται στην καθιέρωση δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής και δωδεκάχρονης υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης, με ταυτόχρονη αναβάθμιση του Λυκείου ως αυτόνομης μορφωτικής βαθμίδας, και με την καθιέρωση ενός Ενιαίου Λυκείου θεωρίας και πράξης, που θα αξιοποιεί τα θετικά χαρακτηριστικά και την εμπειρία του παλιότερου Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ). Αναφαίρετο συμπλήρωμα αυτής της πρότασης είναι η δέσμευση για σταδιακή μετακίνηση προς την ελεύθερη πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το δεύτερο σημείο αφορά την αναβάθμιση της δημόσιας τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης, που θα προκύψει σε συνάρτηση με τη διασφάλιση του μεταλυκειακού της χαρακτήρα. Το τρίτο σημείο, τέλος, καλύπτει το πεδίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπου προτείνεται η σύσταση του ενιαίου χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας, με αναβάθμιση των ΤΕΙ και με Δημόσια Ερευνητικά Κέντρα. Εξειδικεύοντας περαιτέρω τα σημεία που αναφέρονται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η πρόταση του Τμήματος Παιδείας προβλέπει στο βραχυπρόθεσμο επίπεδο την άμεση θεσμοθέτηση της δωδεκάχρονης υποχρεωτικής γενικής εκπαίδευσης, που θα συμβαδίζει με τη διατήρηση των υφιστάμενων δομών των τριετών λυκείων (γενικών και επαγγελματικών).

Με αφετηρία τις προτάσεις αυτές και επίκεντρο τη λυκειακή βαθμίδα εκτίθενται στη συνέχεια κάποιοι προβληματισμοί.

Καταρχάς, η επιδίωξη της συνένωσης των διαφορετικών τύπων Λυκείου και η ενίσχυση της γενικής παιδείας φαίνεται ότι εναρμονίζονται με τις σύγχρονες εξελίξεις. Η πρόωπη έμφαση στις ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, μια τάση που τείνει να κυριαρχήσει σε αρκετές χώρες, έχει περιορισμένη ισχύ σε μια σύγχρονη, ραγδαία μεταβαλλόμενη κοινωνία. Το πλήθος των ειδικών γνώσεων και η ποικιλία των επιμέρους εφαρμογών τους, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη ταχύτητα παλαιώσεως και ακριβέστευσής τους, θα καθιστούσαν το μορφωτικό αποτέλεσμα ενός τέτοιου προγράμματος σπουδών βραχύβιο και θνησιγενές. Επιπλέον, μια τέτοια έμφαση δυσχεραίνει την προσάφεια των μελλοντικών εργαζομένων να επιμορφώνονται και να αναπροσανατολίζονται στις νέες συνθήκες της παραγωγής όπως και, το κυριότερο, τη δυνατότητα τους να κατανοούν και να επηρεάζουν τις κοινωνικές εξελίξεις.

Στη χώρα μας κυριάρχησε παραδοσιακά ο τύπος του διπλού (γενικό και τεχνικό/επαγγελματικό Λύκειο) ή του τριπλού, κατά περιόδους, εκπαιδευτικού δικτύου. Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο συνυπήρξε στενόχωρα με όλους τους παραδοσιακούς τύπους του επιλεκτικού συστήματος ως τα μέσα της δεκαετίας του '90, για να οδηγηθεί σύντομα όσο και απροσδόκιστα στην τελική κατάργησή του. Δυσλειτουργίες και προβλήματα που συσσωρεύτηκαν στη βαθμίδα του Λυκείου επέφεραν σταδιακά πολλαπλές στρεβλώσεις (διόγκωση των φροντιστηρίων, αδιαφορία για τη γνώση, υποβάθμιση της τεχνικής επαγ-

Έχει υποστηριχθεί με ισχυρά επιχειρήματα ότι η ενιαία δομή της λυκειακής βαθμίδας, που έχει υποστασιοποιηθεί διεθνώς με τις ποικίλες μορφές του «ενιαίου σχο- λείου», είναι το δομικό κέλυφος που διασφαλίζει με τον καλύτερο τρόπο την προοπτική της γενικής μόρφωσης και της ολόπλευρης καλλιέργειας της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου.

Όπως τονίζουν π.χ. οι Π. Μπουρντιέ και Φ. Γκρο («Αρχές για να σκεφτούμε τα περιεχόμενα της εκπαίδευσης», Ο Πολίτης, τ. 48, 1998), «τα πάντα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ώστε να μειωθεί η αντίθεση ανάμεσα στη θεωρία και στην τεχνική, ανάμεσα στο τυπικό και το συγκεκριμένο, ανάμεσα στο καθαρό και το εφαρμοσμένο, και να επανενσωματωθεί η τεχνική στο εσωτερικό των βασικών διδασκαλιών.»

γελματικής εκπαίδευσης κ.λπ.) και τελικά την αποδυνάμωση του μορφωτικού ρόλου όλων των τύπων Λυκείου. Αυτή η αρνητική εικόνα σήμερα παρέχει επαρκή βάση και λόγο για ριζικές παρεμβάσεις.

Έχει υποστηριχθεί με ισχυρά επιχειρήματα ότι η ενιαία δομή της λυκειακής βαθμίδας, που έχει υποστασιοποιηθεί διεθνώς με τις ποικίλες μορφές του «ενιαίου σχολείου», είναι το δομικό κέλυφος που διασφαλίζει με τον καλύτερο τρόπο την προοπτική της γενικής μόρφωσης και της ολόπλευρης καλλιέργειας της προσωπικότητας του νέου ανθρώπου. Όπως τονίζουν π.χ. οι Π. Μπουρντιέ και Φ. Γκρο («Αρχές για να σκεφτούμε τα περιεχόμενα της εκπαίδευσης», Ο Πολίτης, τ. 48, 1998), «τα πάντα πρέπει να χρησιμοποιηθούν ώστε να μειωθεί η αντίθεση ανάμεσα στη θεωρία και στην τεχνική, ανάμεσα στο τυ-

πικό και το συγκεκριμένο, ανάμεσα στο καθαρό και το εφαρμοσμένο, και να επανενσωματωθεί η τεχνική στο εσωτερικό των βασικών διδασκαλιών.»

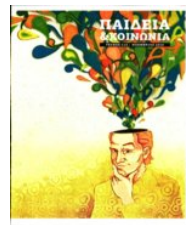
Με την καθιέρωση ενιαίας λυκειακής βαθμίδας εξασφαλίζονται σημαντικά παιδαγωγικά και κοινωνικά οφέλη. Συγκεκριμένα, το Ενιαίο Λύκειο:

- κρατά στο πλαίσιο του ίδιου **σχολείου** το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού μετά την αποπεράτωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης,
- συνδέει σε υψηλότερο επίπεδο τη θεωρία με την πράξη και συμβάλλει στην άμβλυνση των στερεοτύπων που συνδέονται με τη διάκριση της διανοητικής από τη χειρωνακτική εργασία,
- αναβάλλει την επιλογή επαγγελματικής κατεύθυνσης για πιο ώριμη ηλικία,
- παρέχει υψηλότερου επιπέδου γενική μόρφωση, αναγκαία για επιτυχή παρακολούθηση οποιασδήποτε περαιτέρω εξειδίκευσης, είτε προς την κατεύθυνση των ακαδημαϊκών σπουδών είτε προς αναβαθμισμένα προγράμματα μεταλυκειακής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και
- συμβάλλει σε άμβλυνση των ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης.

Φυσικά, για να εξασφαλιστούν στην πράξη τα παραπάνω, απαιτούνται αντίστοιχες ρυθμίσεις σε όλους τομείς οργάνωσης και λειτουργίας του, όπως είναι το περιεχόμενο σπουδών (αναλυτικά προγράμματα), οι μέθοδοι διδασκαλίας και στήριξης των μαθητών/μαθητριών, αλλά και ευρύτερες κοινωνικές πολιτικές υποστήριξης των παιδιών που συναντούν μεγαλύτερες εκπαιδευτικές και κοινωνικές δυσκολίες. Και φυσικά, απαιτούν την κατάλληλη προετοιμασία, βασική κατάρτιση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Χωρίς την κάλυψη αυτών των προϋποθέσεων η έκβαση του μετρηθμιστικού εγχειρήματος θα καταστεί επισφαλής.

Σε ό,τι αφορά, τέλος, το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, που έχει προκαλέσει πολλαπλές στρεβλώσεις στη μορφωτική λειτουργία του Λυκείου, το προσεκτικό εκπαιδευτικό κίνημα έχει προβάλει με αξιοπρόσεκτη επιχειρηματολογία τη σημασία της μετακίνησής του προς την κατεύθυνση της ελεύθερης πρόσβασης και εγγραφής ως απαραίτητο συνοδό στοιχείο της λειτουργίας του Ενιαίου Λυκείου. Έχουν ήδη προταθεί ενδιαφέρουσες ιδέες, όπως είναι η καθιέρωση της ελεύθερης εγγραφής των αποφοίτων σε μεγάλο αριθμό σχολών των τριτοβάθμιων ιδρυμάτων για τις οποίες η ζήτηση δεν απέχει πολύ από την προσφορά, η καθιέρωση ενός μεταλυκειακού ή προπανεπιστημιακού έτους ή, επίσης, η ελεύθερη εγγραφή σε ένα πρώτο έτος σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που θα οδηγεί σε περαιτέρω εξειδίκευση. Αξιοπρόσεκτες, παράλληλα, είναι οι σχετικές εμπειρίες άλλων ευρωπαϊκών χωρών.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι οι εκπαιδευτικοί θεσμοί έχουν περιορισμένη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν μορφωτικές ανισότητες που εδραιώνονται σε σύνθετες κοινωνικές διεργασίες και μάλιστα σε συνθήκες κρίσης. Γι' αυτό και τα όποια μέτρα προκρίνονται για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων πρέπει να συνοδεύονται από αντίστοιχα κοινωνικά μέτρα, από τη συστηματική και επίπονη συλλογική προσπάθεια για ριζικές τομές στον δομικό ιστό της κοινωνίας.

Το Δίκτυο Συνεργατικών Σχοδείων με Τεχνικές Freinet και η αναζήτηση του Σχολείου της Κοινότητας

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Μιλώντας για τον Celestin Freinet δεν είναι αυτόντοπο ότι μιλάμε για την ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης. Κι αυτό γιατί το όνομά του απουσιάζει από την ιστορία της εκπαίδευσης που έχει γραφτεί. Με πρώτο δάσκαλο που εφαρμόζει τις ιδέες του στον μεσοπόλεμο τον Τζάνο Τσαγκά, δάσκαλο στο σημερινό 9ο Δημοτικό Σχολείο Καλογρέζας (Το πέτρινο σχολείο) μέχρι τον Χάρη Πάτση των χρόνων μετά τον εμφύλιο πόλεμο (1949), ο οποίος αλληλογραφούν μαζί του και τον μεταφράζουν, η διαδρομή των ιδεών του είναι μεγάλη. Το «Όχι πια αναγνωστικά βιβλία» (1933) του Τζάνου Τσαγκά στο σχολείο της Νέας Ιωνίας επίσης, μέσα από την αρθρογραφία όπως την βλέπουμε, επαναλαμβάνεται ως ιδέα για τεχνική στο σχολείο και στην μεταπολίτευση.

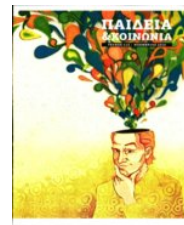
Το σημαντικότερο έργο του Freinet είναι «Το σχολείο του λαού» (1977).¹ Τα πράγματα στην μεταπολίτευση έχουν μια ιστορική τροχιά, καθώς όλα τα βιβλία για την εκπαίδευση με ριζοσπαστικό περιεχόμενο εκδίδονται αυτή την περίοδο (1975 - 1985). Οι ιδέες και οι μεταφράσεις προχωρούν με γοργούς ρυθμούς και σύντομα η αγορά κατακλύζεται από βιβλία. Ειδικότερα η πρώτη περίοδος (1980 - 1985) στην Ελλάδα, μέσα από την διακίνηση τέτοιων ιδεών, μνημονεύεται ως περίοδος πειραματισμών.² Τέτοια περίπτωση είναι «Το εργαστήριο» (1975 - 1985) με την Σίσσυ Βαφέα που εφαρμόζει ιδέες του Neil και του Freinet. Για τα μεταπολιτευτικά χρόνια πολλά δεν ξέρουμε, το σίγουρο είναι πως σε πολλές scho-

λικές μονάδες η τεχνική του τυπογραφείου ήταν διαδεδομένη, χρησιμοποιήθηκε ο πολύγραφος για την έκδοση των σχολικών εντύπων και τα φωτοτυπικά μηχανήματα, έγιναν βιβλιοθήκες τάξης, άλλαξε ο τρόπος διδασκαλίας της γλώσσας, είχαμε υπαίθρια διδασκαλία, τα παιδιά μιλούσαν άφοβα για την πολιτική και βιώναμε ένα περιβάλλον δημοκρατίας με το συμβούλιο της τάξης. Μαζί με τις παιδαγωγικές ιδέες της θεσμικής παιδαγωγικής και τις ιδέες της κριτικής παιδαγωγικής επίσης, με την μεταφορά των παιδαγωγικών αντιλήψεων του Paulo Freire, είμαστε μπροστά στο μεταπολιτευτικό τοπίο για τις αλλαγές στην εκπαίδευση. Ο Freire, είναι ο παιδαγωγός που εν πολλοίς σηματοδοτεί την ελληνική μεταπολίτευση, λόγω της γενέκευσης του μαζικού αλφαριθμητικού και της κριτικής συνειδητοποίησης των υποκειμένων στο έργο της εκπαίδευσης, ως αίτημα των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων. Από τη δημόσια σφαίρα αυτής της περιόδου επίσης γίνεται αισθητή η παρουσία μιας εναλλακτικής παιδαγωγικής με κατεύθυνση τον σοσιαλισμό, η οποία εν πολλοίς βασίζεται στις ιδέες του κινήματος του Σχολείου Εργασίας και της Θεσμικής παιδαγωγικής. Η γενέκευση του εγχειρήματος μιας σοσιαλιστικής εκπαίδευσης αυτής της περιόδου της δεκαετίας του '80 είναι ένα πολιτικό αίτημα με βάση την λαϊκή επιμόρφωση, την αυτοδιαχείριση, τον μαζικό αλφαριθμητισμό και την αυτομόρφωση. Ο Δημήτρης Βεργίδης, ο επιμελητής αυτών των εκδόσεων που συσχετίζονται με την αυτοδιαχείριση, αναφέρεται στον Freinet ακριβώς για να δείξει ότι έχουμε απομακρυνθεί από τον Althusser και τους «Ιδεολογικούς Μηχανισμούς του

Κράτους» και έχουμε φτάσει στον εκπαιδευτικό που μπορεί να συμβάλλει στην κοινωνική και τη σχολική αλλαγή. Η παρακάτω θέση στο έργο του Althusser είναι αυτή που υπόκειται σε κριτική:

«Ζητώ συνγνώμη από τους δασκάλους εκείνους που μέσα σε φρικιαστικές συνθήκες προσπαθούν να στραφούν ενάντια την ιδεολογία, ενάντια στο σύστημα και στις πρακτικές όπου έχουν παγιδευτεί, με τα λιγοστά όπλα που βρίσκουν στην ιστορία και στη γνώση που 'διδάσκουν'. Είναι ήρωες. Είναι όμως σπάνιοι, ενώ πάσι αλήθεια (η πλειοψηφία) δεν έχουν αρχίσει ακόμα να υποψιάζονται τι είδους 'δουλειά' τους βάζει να κάνουν το σύστημα (που τους ξεπερνάει και τους συνθλίβει), κι ακόμα χειρότερα, βάζουν συχνά όλα τους τα δυνατά κι όλη την εξυπνάδα τους για να επιτελέσουν το καθήκον τους στην εντέλεια (με τις περιφημες νέες μεθόδους!). Είναι τόσο βέβαιοι γι' αυτό που κάνουν, ώστε συμβάλλουν με την αφοσίωσή τους, στο να συντηρούν και να τρέφουν την ιδεολογική αναπαρασταση του σχολείου, που θέλει να παρουσιάσει το σημερινό σχολείο τόσο 'φυσικό', τόσο χρήσιμο και αναγκαίο, ακόμα και ευεργετικό, όσο ήταν 'φυσική', αναγκαία και γενναιοδωρή για τους προπάτορες μας η εκκλησία, εδώ και μερικούς αιώνες».³

Στον αντίποδα της αντίληψης του Althusser για την εκπαίδευση ως Ιδεολογικό Μηχανισμό του Κράτους βρίσκεται ο Freinet. Όπως γράφει ο ίδιος ο Δημήτρης Βεργίδης, όταν ο Althusser μιλά για τους ήρωες - δασκάλους, τα μέλη του κινήματος Freinet αντιμετώπισαν τον σχολικό μηχανισμό ως χώρο πολλαπλών αντιθέσεων κι

ΑΦΙΕΡΩΜΑ CELESTIN FREINET

► ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

όχι ως ευθεία αναπαραγωγή του καπιταλισμού.⁴ Βέβαια αυτοί που αναθεωρούν τον Althusser, εκτός από τον Freinet, είναι αρκετοί ριζοσπάστες διανοούμενοι αλλά και μαθητές του, όπως ο Ranciere ή ο Badiou. Ο μαχόμενος εκπαιδευτικός, πολιτικός, ακτιβιστής, λαϊκός και διανοούμενος, είναι το αίτημα των νέων παιδαγωγικών αντιλήψεων. Η αντίληψη αυτή του μαχόμενου εκπαιδευτικού διαπέρασε και τα νεοσοσιαλιστικά Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης - τα οποία έγιναν ανώτατα για να προσφέρουν πανεπιστημιακές σπουδές στους / στις δασκάλους / ες, μετά από αίτημα που διατυπώθηκε για πρώτη φορά από το Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο (ΕΑΜ) και την Κυβέρνηση του Βουνοῦ το 1944 στην Ελευθερή Ελλάδα - πολλά χρόνια αργότερα, το 1984. Στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα η παιδαγωγική του Freinet έγινε διδακτικό αντικείμενο στο μάθημα «Θεωριών της Αγωγής». Σε διάσπαρτα εγχειρίδια για πανεπιστημιακή χρήση μπορεί κανείς να δει το όνομα του Freinet, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι οι συγγραφείς υιοθετούν τις ιδέες του, παρά μόνο ίσως τον γενικό αντί - αυταρχικό τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την παιδαγωγική. Το όνομα του Freinet είναι συνδυασμένο με την τεχνική του σχολικού τυπογραφείου, την αλληλογραφία, την βιβλιοθήκη, το λαϊκό **σχολείο**, τη μητρική γλώσσα, τη μείωση της σχολικής αποτυχίας και τη θεσμική παιδαγωγική. Αυτή γνωρίζει τη διάδοσή της στην Ελλάδα μέσα από τη δουλειά της Dina Dorel μετά το 1979. Στο ίδιο πνεύμα της θεσμικής παιδαγωγικής και της μη - κατευθυντικής παρέμβασης στη δυναμική των ομάδων είναι το έργο του Michel Lobrot και τις προσεγγίσεις του από την Καίτη Κανακάκη και τον Κώστα Μπακιρτζή. Πρόκειται για ιδέες που απασχολούν την θεσμική παιδαγωγική κι είναι σε μεγάλο βαθμό κοντά στις αντιλήψεις του Κορνήλιου Καστοριάδη.

Η δεκαετία του '80 κλείνει με τα δύο ζητήματα που απασχολούν την ελληνική κοινότητα των ιδεών, αυτό της σχέσης της εκπαίδευσης με την δημοκρατία και το ζήτημα της αναπαραγωγής, της εκπαίδευσης ως μηχανισμού αναπαραγωγής των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής. Στα τέλη αυτής της δεκαετίας το βιβλίο του Κώστα Μπαλάσκα, «Κοινωνική θεώρηση της Παιδείας» (1989) συνοψίζει όλο αυτόν τον προβληματισμό και κάνει επίκαιρες τις ιδέες του Freinet για την αλλαγή της διάταξης των θρανίων, το ενεργητικό **σχολείο**, την αυτοδιαχείριση και τη τάξη που αποβλέπει στο να γίνει κοινότητα, μέσα σ' ένα γενικότερο πλαίσιο δημοκρατίας στο **σχολείο**. Το ενδιαφέρον στα χρόνια που ακολουθούν για τον Freinet ανανεώνεται επίσης στο πλαίσιο της σχολικής αρχιτεκτονικής με το έργο της Κυριακής Τσουκαλά και του Δημήτρη Γερμανού. Το έργο του «Νεανικού Πλάνου» (1998) που εισάγει με την «Κάμερα Ζιζάνιο» την δυνατότητα τα ίδια τα παιδιά να κάνουν φιλμ είναι η υλοποίηση του πνεύματος του Freinet. Η ελληνική κρίση (2010 -) μας κάνει όλους να σκεφτόμαστε την εκπαίδευση πέρα από τον εκσυγχρονισμό. Μετά το 2010 η προβολή της ταινίας «Το Σκασιαρχείο» (1949), η «Τιμή και το Κέρδος - η Πατάτα» (2012) και η δημιουργία της Παιδαγωγικής Ομάδας «Το Σκασιαρχείο» (2013) ανανεώνουν την συζήτηση για την θεσμική παιδαγωγική. Οι εκπαιδευτικοί αυτά τα χρόνια έχουν δοκιμάσει και ακούσει εναλλακτικά μοντέλα που τα βάζουν σε εφαρμογή, όπως για παράδειγμα το «**Σχολείο** του Φουρφουρά». Η προβολή της ταινίας «Ο δάσκαλος που άφηνε τα παιδιά να ονειρεύονται» (2015) κάνει κεντρικό στα χείλη των εκπαιδευτικών και του συνδικάτου το τι εκπαίδευση ονειρεύομαστε. Πολλοί διανοούμενοι, όπως ο Χρήστος Τουρτούρας, ο Νίκος Χανιωτάκης, ο Κώστας Μάγος και η Δέσποινα Καρακασάνη που είναι και μέλος της ομάδας δίνουν έναν νέο τόνο στις αναζητήσεις για

το **σχολείο** που θέλουμε. Η παρουσία στην Ελλάδα του Denis Morin και του Olivier Francou στο Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών και τα εργαστήρια πάνω στις τεχνικές του Freinet, το «Τι νέα;» και το «Συμβούλιο τάξης» ήταν μια ευκαιρία να γίνει μια μεγάλη γνωριμία με το έργο του. Η πρόσφατη ταινία του Γιάννη Γιουλούντα, «Αγωνίζομαι, άρα υπάρχω» (2015) είναι μια διεθνής συμβολή για τον τρόπο που βλέπει τα κοινωνικά κινήματα το κίνημα Freinet. Η προβολή της ταινίας επίσης της Delphine Pinson, «Η μάθηση είναι ιερή! Στα πρώτα βήματα μιας τάξης Freinet» (2014) δίνει στο έργο του μια νέα νύση, σύγχρονη. Το «Δίκτυο Συνεργατικών **Σχολείων** με την Παιδαγωγική Freinet» που ξεκίνησε φέτος και οι επιμορφώσεις στους εκπαιδευτικούς του (Βοιωτία, Αττική, Κρήτη, Πελοπόννησος, Μαγνησία, Θεσσαλονίκη) είναι η συνέχεια αυτού του αδιάκοπου αγώνα να αλλάξει το ελληνικό δημόσιο **σχολείο**, δημιουργώντας νόημα, κοινότητα και σχέσεις. Το τριήμερο στο Γαλλικό Ινστιτούτο (1-3/12/2016) θα είναι μια ακόμη ευκαιρία να κάνουμε μια εκδήλωση για τα 60 χρόνια από το θάνατό του, να προβάλουμε μια καινούρια ταινία για τη ζωή του και να εργαστούμε πάνω στα δικαιώματα του παιδιού.

Κλείνοντας, ο Celestin Freinet είναι κομμάτι μιας δημόσιας εναλλακτικής παιδαγωγικής μαζί με τον Ferrer, το korszak τον Freire ή τον Makarenko, λιγότερο γνωστός, αλλά με τις ιδέες του ακόμα και σήμερα να συγκινούν.⁵ Αναγνωρίζεται ως ο κατεξοχήν παιδαγωγός που μπορεί να συνδέσει τις κλασικές μεταρρυθμιστικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση με τις νέες μεταρρυθμιστικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις για ένα **σχολείο** της κοινότητας,⁶ οι οποίες προκύπτουν από την αλλαγή του χαρακτήρα της παιδικής ηλικίας, την αποσχολειοποίηση (deschooling), την ανάδυση των αμφιδρομών ΜΜΕ, την παγκοσμιοποίηση, την αποικιοποίηση, την κινητικότητα στην εκπαίδευση, την μετανάστευση, τον ρατσισμό, την ευέλικτη ιδιότητα του πολίτη και τα νέα νομαδικά υποκείμενα. Το ιδεώδες της κοινότητας, της ψυχικής ανεξαρτησίας, του συνεταιρισμού, της τροφής, της (συν)εργ-

γασίας και των διαδρομών τάξης - αυλής - κοινότητας με την επιστροφή της κίνησης και της αφής, είναι η ροή που μας κάνει να αισθανόμαστε αυτό που έρχεται. ◆

¹ Η βιβλιοκριτική της Άννας Φραγκουδάκη στο περιοδικό «Ο Πολίτης» (τχ. 26, 1979) ήταν μια πρώτη γνωριμία με το έργο του. Τόσο η ίδια βέβαια όσο και άλλοι / ες καθηγητές / τριες στο Τμήμα Επιστήμων Αγωγής Προσχολικής Ηλικίας της Αθήνας, στο Πανεπιστήμιο Βόλου, στο Πανεπιστήμιο Κορίνθου και στο Παιδαγωγικό Τμήμα της Θεσσαλονίκης εργάζονται πάνω στο έργο του και διαδίδουν τις αρχές του.

² Οι τίτλοι βιβλίων που εκδίδονται είναι πολλοί και από διάφορους εκδοτικούς οίκους (Καστανιώτης, Γλάρος, Οδυσσεύς, Μπουκουμάνης, Ανδρομέδα, κλπ). Για περισσότερα δες Μπάμπης Μπαλάσκα, «Η εκδοτική δραστηριότητα των πρώτων χρόνων της μεταπολίτευσης: βιβλία, μεταφράσεις και διακίνηση ιδεών με αφορμή το βιβλίο του Λουκά Αξελού, *Εκδοτική δραστηριότητα και Κίνηση των Ιδεών στην Ελλάδα*, Στοχαστής 2008», περιοδικό *Σύγχρονα*, τχ. 29, Ιανουάριος - Μάρτιος 2009, σελ. 81 - 84.

³ Λουί Αλτουσέρ, «Ιδεολογία και Ιδεολογικοί Μηχανισμοί του Κράτους» στο *Θέσεις*, μετάφραση Ξενοφών Γιαταγάνης, Θεμέλιο, Αθήνα 1994, σελ. 95.

⁴ Δημήτρης Βεργίδης, «Μηροστά στον εκσυγχρονισμό της εκπαίδευσης», περιοδικό *Αντιθέσεις*, τχ. 19, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 1984, σελ. 27 - 34.

⁵ Δες Ραφαήλ Ντοριντάν, «Το Συνεργατικό Ινστιτούτο Σύγχρονου **Σχολείου** Παιδαγωγικής Φρενέ», μετάφραση Μαρία Αντωνίου, περιοδικό *Στο Νησί της Αλφαβήτου*, τχ. 7, Ελευθεριακή Κουλτούρα, Αθήνα 2001, σελ. 5 - 27. Το καινούριο βιβλίο του Michel Lobrot, «*Ζώντας μαζί*» (2015) είναι ακριβώς στο πνεύμα της παρεμβαίνουσας μη - κατευθυντικής παιδαγωγικής κι αποτέλεσε αντικείμενο σεμιναρίου για τους εκπαιδευτικούς από την παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο».

⁶ Δες Michael Goehlich, «Οι νέες μεταρρυθμιστικές προσεγγίσεις σε αντιπαράθεση με τις κλασικές», στο Michael Goehlich (συλλογικό), *Παιδοκεντρική διάσταση στη μάθηση, Ανοιχτό σχολείο, εναλλακτικό σχολείο, σχολείο της κοινωνίας, σχολείο του Reggio*, μετάφραση Ε. Νούσια, επιμέλεια - εισαγωγή Κ. Χρυσάφιδης, Τυπωθήτω, - Γιώργος Δαρδανός, Αθήνα 2003, σελ. 75 - 78.

